

පටිච්ච සමුප්පාද

<https://puredhamma.net/paticca-samuppada/>

පටිච්ච සමුප්පාද - “පටි + ඉච්ච” + “සම + උප්පාද”

යෝ පටිච්චසමුප්පාදම් පස්සති
යෝ ධම්මං පස්සති,
යෝ ධම්මං පස්සති
යෝ පටිච්චසමුප්පාදම් පස්සති (1)

යමෙක් පටිච්චසමුප්පාදය දකීද
හෙනෙම ධර්මය දකී
යමෙක් ධර්මය දකීද
හෙනෙම පටිච්චසමුප්පාදය දකී

(1. Majjhima-nikaya I, Nal. 241, PTS 191)

එහෙයින්, පටිච්චසමුප්පාදය නිවැරදිව අවබෝධ කර ගැනීම අත්‍යාවශ්‍යය ය. යම් ඵලයක් උදාවීමට හේතුවක් පාදක වන ආකාරය ඉන් පැහැරදීළි කර දෙයි. හේතුවක් නැතිව මේ ලෝකයේ කිසිවක් ඇති නොවේ. විස්තර සඳහා “පටිච්චසමුප්පාද ලුහුඬින්” කියවන්න.

පටිච්චසමුප්පාද යන්න ඉංග්‍රීසි භාෂාවට පරිවර්තනය කර ඇත්තේ හේතු නිසා ඇතිවන යන අර්ථයක් දෙන Dependent origination වශයෙනි. එය පටිච්චසමුප්පාද යන්නෙහි සැබෑ පූර්ණ අදහස ප්‍රකාශ කරන්නේ නැත. එහෙයින් එම පදය ඒ ආකාරයෙන්ම යොදා ගත එහි සැබෑ පූර්ණ අදහස අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත් වේ.

1. “පටිච්ච = පටි + ඉච්ච ”; මෙහි “ පටි ” යනු බැඳීම සහ “ඉච්ච” යනු කැමැත්ත වේ. පටිච්ච යන්නෙන් අදහස් වන්නේ යමකට ආශාවෙන් හෝ කැමැත්තෙන් බැඳීම හෝ යමකට ඇති ආශාව නිසා එයට හෝ ඒ හා සමාන දෙයකට බැඳීම යන්න වේ. මෙම බැඳීම ඇතිවන්නේ යමෙකුගේ පුරුදු සහ මනාපය එනම් “ගති” නිසාය. ගති වලට හේතු වන්නේ ඇතුලාන්තයේ පවත්නා දැඩි ආශාව හෙවත් “ආසව” වේ.

2. සමුප්පාද = “ සම” (සමාන) + “උප්පාද” (ජනනය) , එනම් සමාන ගුණාත්මයෙහි හෝ ආකාරයෙහි පැවැත්ම (භව) ය. එහෙයින් සමුප්පාද යනු මූලදී බැඳීම ඇතිවීමට හේතුවූ කෙලෙස් හා සමවූ පැවැත්මක් හෝ භවයක් නැතහොත් අත්දැකීමක් හට ගැනීම පිණිස යොමු වීමයි.

3. නිදසුනක් වශයෙන්, අප, යම් පුද්ගලයෙක් කෙරෙහි අති ප්‍රබල ද්වේෂ සහගත සිතිවිලි ජනනය කරන විට අපට ඇත්තේ තිරිසන් සතෙකුගේ මනෝ විභිතිය විය හැක.එම මොහොතේදී අප තිරිසන් සතෙකු මෙන්, එම පුද්ගලයාට පහර දෙමින් නිය පහරෙන් සුරමින් ඔහුට හිංසා කරනවා විය හැක. එසේ භෞතිකව ක්‍රියා නොකලත් එම මනෝ විභිතිය පවතී. එහෙයින් එම මෙහොතේදී අපගේ මනසෙහි අප ජනනය කරන්නේ තිරිසන් සතෙකුගේ පැවැත්මක් හෝ “භව ”යක්ය. එහි ඵලය වන්නේ එවැන්නකට අනුරූපී “ජාති” හෝ උත්පත්තියක් ලැබීමයි.

ද්වේෂ සහගත සිතිවිලි වලින් යුක්තව එම අවස්ථාවට අප බැඳීගිය හෙයින් එයට අනුරූපී “භව ”යක් මනසේ ජනනය කරයි. ජනනය කළ දේ එයට පාදකවූ හේතුවට සමාන වේ: හේතුව සහ ඵලය. නැවත නැවත සමාන රූපී භව ජනනය කිරීම “ගති” හෝ පුරුදු වැඩීමට හේතු වේ. මේ සියල්ල එකිනෙකට සම්බන්ධය.

4. එවන් දෙයක් නිතර නිතර අත්විඳීමෙන් එනම් ඒ අයුරින් එම පුද්ගලයා සමග නිතර පහරදීම් සහ කළහ කිරීම් වලට පැටලී මෙන් අප එම භවය වඩයි. එය ඉතා ප්‍රබල කම්ම බීජ ඇති කරයි (**“සංකාර, කම්ම, කම්ම බීජ, කම්ම විපාක”**), එය “ ගති ” බවට පත්වේ. (**“ සංසාරික පුරුදු සහ ආසව”** කියවන්න.) එවිට එවන් අවස්ථාවලට නැවත ප්‍රවේශ වීම පහසු කරයි, එසේම ඉන් භානිකර පුණ්‍යවර්තණ හේතුවල වක්‍රයක්ද ආරම්භවේ.

5. දැන් අපි එම පද දෙක සන්ධි කර බලමු. පටිච්චසමුප්පාද යනු සමාන “භව” සහ “ ගති” ජනනය කිරීමයි. යම් දෙයකට බැඳීම හෝ ඇලීම ඇතිවන්නේද එම භව සහ ගති නිසාය. මෙම භව සහ ගති ඊට අනුරූප ජානී හෝ උපතක් උදාකරයි (කෙටි කාලයකට හෝ ජීවිත කාලයකට: විස්තර මතු දැක්වේ).

සරලව පවසනවා නම්, “ යමෙක් යම් දෙයකට බැඳේ නම්, එය සමාන ගති ලක්ෂණ ඇති භව උපතක් සඳහා හේතු වේ ”. නිදසුනක් වශයෙන් යමෙක් “ගති” හා පුරුදු නිසා ලෝභ හා ද්වේෂ යෙන් යුතුව ක්‍රියා කරයි නම්, හෙතෙම තම ජීවිත කාලය පුරාම ඒ අයුරින් ක්‍රියා කිරීමට පෙළඹෙන ප්‍රවනතාවය වැඩිය. එවිට එය වඩාත් ප්‍රබලව මතු උපතකදී විද්‍යාමාන වන්නේ ප්‍රේත භවයක උපත ලැබීමෙනි.

එහෙයින් පැවැත්ම (භව) දෙවිධියකට ඇති විය හැක.

ජීවිත කාලය තුළදී එක සමාන අවස්ථාවන්ට නිරාවරණය වූ විට: නිදසුනක් වශයෙන් ඉහත සඳහන් කළ අනෙක් පුද්ගලයින් හා ගැටුම් ඇති කර ගැනීම් ඔස්සේ වැඩුන “ගති” නිසා යමෙකු සුලු පෙළඹවීමකින් වුවද ඒ හා සමාන ප්‍රතිඵල කරා ගෙන යයි, මෙය පවත්නා ජීවිත කාලය තුළ ඉතා සුළු මොහොතක් පවත්නා **“පවුන්ති භව”** (ප්‍රවෘත්ති භව) සහ ජානී වේ.

මෙම ද්වේෂ සහගත “ගති” ගැඹුරින් කාවැඳී ප්‍රබල කම්ම බීජයක් හට ගෙන මරණ මෙහොතේදී මහසෙහි මතු වේ නම් එය ද්වේෂ සහගත උත්පත්ති භවයක් ඊලඟ භවයේදී හට ගැනීමට හේතු වේ. එහි ප්‍රතිඵලය වන්නේ තිරිසන් භවයක හෝ නිරයේ උපත ලැබීමයි.

මෙහිදී, “හව” (පැවැත්ම) සහ “ජාති” (ඉපදීම) අතර වෙනස හඳුනාගැනීමටද පිළිවන. නිදසුනක් වශයෙන් උප්පත්ති හවයක විභවය, එම කම්ම බීජයේ කම්ම ශක්තිය වැයවියන තෙක්ම එම හවයේම බොහෝ වාරයක් උත්පත්තිය ඇති කරයි. “හව සහ ජාති - පැවැත්මේ ස්වභාවය සහ එහි උපත් සිදුවීම” කියවන්න. මනුෂ්‍ය හවයක් ලැබීම ඉතා දුර්ලභ දෙයක් වුවත්, යමෙක් එක දිගටම බොහෝ වාරයක් මනුෂ්‍යයෙකු සේ පුනරුත්පත්තිය ලබන්නේ එහෙයිනි. පෙර ජීවිතයක හෝ පෙර ජීවිත කිහිපයක මනුෂ්‍යයෙකු සේ උපත ලත් අයට පමණක් ඒවා සිහි කළ හැක්කේ එහෙයිනි. “පුනරුත්පත්තියට සාක්ෂි” කියවන්න.

කැමැත්ත පරිදි බැඳීමෙන් හටගන්නාවූ, එම අභිමතය හා සමානවූ පැවැත්ම හෝ ඵලය පටිච්චසමුප්පාද යන්නෙහි ආසන්නම පරිවර්තනය සේ සැලකිය හැක.

6. මායාවක් වූ සැපතක් පසුපස හඹා යමින් ප්‍රීතිදායක දේ වලට අපගේ කැමැත්තෙන්ම බැඳේ. එසේම අප ද්වේෂය හේතු කොට ගෙනද යම් යම් දේවලට බැඳේ. එයට මූලික හේතුව වන්නේ එම කැමැත්තට ඇති සම්බන්ධයයි. නිදසුනක් වශයෙන්, යමෙක් අප කැමති දෙයක් ලබා ගැනීම වලක්වන්නේ නම් එම තැනන්නා හා අප ද්වේෂයෙන් බැඳේ, හෙතෙම කෙතරම් නරකදැයි සිතීමෙන් ආදියෙන් බැඳේ.

එහෙයින් බැඳීම ලෝභය නිසා හෝ ද්වේෂය නිසා ඇතිවේ. “තන්හා” යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ එයයි. “තන්හා” = “තැන් ” + “හා” එනම් යම් තැනක් හෝ දෙයක් සමග බැඳීම. එනම් තන්හා යනු ලෝභය නිසා හෝ ද්වේෂය (වෛරය) නිසා යම් කෙනෙක් හා බැඳීම යි.

යමෙක් ලෝභය සහ ද්වේෂය ජනනය කරන්නේ අවිද්‍යාව හේතු වෙනි; එහෙයින් තන්හාව හටගන්නේ මේ ලෝකය පිළිබඳ තිලක්ඛණ නොදැනීම හෙවත් අවිද්‍යාව නිසාය “ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ ” කියවන්න.

7. අවිසානයේදී, ලෝභය සහ ද්වේෂය යන දෙකම හටගන්නේ අවිද්‍යාව නිසාය. අවිද්‍යාව නම්, භූමි තල 31 කින් යුත් මේ ලෝකයේ ඵල රහිත අසාර ස්වභාවය නොදැනීම එනම් “ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ”, එසේම, දුගති (සතර අපා වල) වල සිතා ගැනීමට නොහැකි තරම්වූ දුක්ඛ වේදනා පවත්නා බව නොදැනීම (“මනුෂ්‍යය ලෝකයේ උපතක් ලැබීමේ සම්භාවිතාව, බුදුන් වහන්සේ විස්තර කළ අයුරු ” කියවන්න); ඉන්ද්‍රිය

සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැපයට වඩා උතුම්වූ නිරාමිස සුඛ ගැන නොදැනීම ආදිය වේ. “තෙආකාර සැප-නිරාමිස සුඛ යනු කුමක්ද?” කියවන්න.

8. භූමි තල 31 න් යුත් “මේ ලෝකය ” ට අප බැඳ තබන්නාවූ කිසිවකු හෝ බාහිර බලවේගයක් හෝ නැත. “Grand Unified Theory of Dhamma පරම මහා ඒකාබද්ධ සිද්ධාන්තය ” කියවන්න. දුක්ඛ වේදනාවන් ගෙන් පිරි භූමි තල 31 න් යුත් “මේ ලෝකයේ ” අප රැඳී සිටින්නේ එහි ඇති සෑම දෙයක්ම, බුවල්ලෙකු තම ගොදුර අල්ලා ගත සිටින්නාක් මෙන්, අල්ලාගත ඇති හෙයිනි.

අප, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ අවබෝධ කරගෙන “මේ ලෝකයේ ” අසාර බව, ඵල රහිත බව සහ එහි ඇති හයානක (දුගති වල පවත්නා) බව අවබෝධ කර නොගෙන කිසිවිටකවත් ඉන් ගැලවිය නොහැක. මෙහි ඉදිරිපත් කළේ කෙටි හැඳින්වීමක් පමණි, සාකච්චා කිරීමට නවත් බොහෝ දේ ඇත.

9. පාලි භාෂාවෙන්වූ බුද්ධ ධම්ම සාවද්‍ය ලෙස සංස්කෘත භාෂාවටත් ඉන් ඉංග්‍රීසි හෝ සිංහලටත් පරිවර්තනය කිරීමෙන් ඇතිවූ පටලැවිල්ලට පරිච්චසමුප්පාදය (ප්‍රාතිත්යසමුත්පාද - පරිච්චසමුප්පාදයට සංස්කෘත පදය) හොඳ නිදසුනකි. පහත වෙබ් ලිපිනය ඔස්සේ අන්තර්ජාලයට ගොස් ප්‍රාතිත්යසමුත්පාද ගැන ඇති “විකිපීඩියා ” ලිපිය කියවන්න.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Prat%C4%ABtyasamutp%C4%81da>

හැකි සෑම අර්ථයක්ම සමග ඉදිරිපත් කරන්නාවූ ලිපියක ඇති ව්‍යාකූලත්වය ගැන ඔබ එකඟවනවා ඇති. සිංහල භාෂාවෙන් අධ්‍යයනය කරන්නෙකුට “පරිච්ච = පටි + ඉච්ච + සම + උප්පාද බෙදා වෙන් කර බලන්නෙකුට පහසුවෙන් අවබෝධ වනවා නිසැකය.

10. අනෙක් ලිපි වලට පෙර, “පුරුදු සහ අරමුණු ”, “සංසාරික පුරුදු සහ ආසව” සහ “ නිවන් මග - ආසව ඉවත් කිරීම ” කියවන්න. එසේම නමාගේම අත්දැකීම් මෙම දහම් කරනු හා අනුකූලදැයි විමසා බලන්න. එය විපස්සනා භාවනා ක්‍රමයේ එක් අංගයකි. යමෙක් බුද්ධ ධම්ම ගැන දැන ගනු කැමැත්තේ නම් පරිච්චසමුප්පාදය ගැන සැබෑ අවබෝධයක් තිබීම අත්‍යවශ්‍යයයි.

පරිච්ච සමුප්පාද - ලුහුඬින්

1. හේතුවක් නැතිව කිසිවක් සිදු නොවේ. සෑම සිදු වීමකටම හේතුවක් ඇත. සාමාන්‍යයෙන් බහු විධි හේතු නිසා බොහෝ දේ එකවර සිදුවේ. එහෙත්, එක් හේතුවක් හෝ බලපෑමක් ප්‍රමුඛ විය හැක. එම නිසාම සමහර විට එක් දෙයක් ඇති වන්නේ එක් හේතුවක් නිසා බව දිස්වේ.

2. මේ ලෝකයේ යථා ස්වභාවය ගැන අපගේ නොදැනුවත්කම (අවිද්‍යාව) නිසා අප නව හේතු ආරම්භ කරයි. අප ගින්නට ඉන්ධන නොදමන්නේ නම් ඉන්ධන අවසන් වීමත් සමග ගින්න නිවී යනු ඇත. ආරම්භය නොපෙනෙන කාලයක සිට අප මෙම සංසාරික ගමනේ යෙදෙමින් සිටින්නේ විරාමයකින් තොරව ගින්නට ඉන්ධන දමමින් සිටින නිසාය.

3. අප පෙර කළ දේ වල ආදිනව විඳි ආකාරය, අප නව හේතු සාදාගන්නා අයුරු හෝ ගින්නට ඉන්ධන දැමීම වැනි, මොහොතින් මොහොතට සිදු කරන්නාවූ ජීවිතයේ සෑම අංගයක්ම පරිච්චසමුප්පාදය මගින් විස්තර කෙරේ. යමෙක් අරහත් ඵලයට පත්වීමත් සමග පරිච්චසමුප්පාදය ස්ථිරවම කුසල මූල පරිච්චසමුප්පාදය බවට හැරේ (විස්තර පහත දැක්වේ), පරිනිබ්බාන (පිරිනිවීම) සමග පරිච්චසමුප්පාදය සම්පූර්ණයෙන්ම නවතී.

ආචාර්ය බුද්ධිසෝස අවබෝධ කරගත ඇත්තේ පරිච්චසමුප්පාදයෙහි අප්‍රමාන භාවිතයෙන් එක් අංගයක් (අකුසල මූල පරිච්චසමුප්පාදය) පමණි. ථෙරවාදය ධර්මයේ මූලික හරය සඳහා විසුද්ධිමග්ගය භාවිතා කළදා සිට පරිච්චසමුප්පාදයෙහි මෙම විශ්මයජනක දැනුම සැඟවී ඇත.

පරිච්චසමුප්පාදයෙහි ආකාර 70 කට වැඩි ප්‍රමාණයක් බොහෝ සූත්‍රවල බුදුන් වහන්සේ දේශනා කර ඇත.

4.අප මෙහිදී යොමු කරන්නේ ප්‍රධාන න්‍යායන් දෙකක් අනුව පරිච්චසමුප්පාද ක්‍රියාවලිය සිදුවන අන්දම ගැනයි:

පෙර කර්ම විපාක දෙන ආකාරය අනුව එනම් අයහපත් කර්ම සඳහා අකුසල මූල පරිච්චසමුප්පාද සහ යහපත් කර්ම සඳහා කුසල මූල පරිච්චසමුප්පාදයද ක්‍රියාත්මක වේ.

වර්තමානයේ සිදු කරන්නාවූ ක්‍රියාවන් නිසා අප වේදනා විඳින්නේ නම්, වේදනා විඳීම කර්ම විපාකම හේතු කොට නොව එම විපාක සම්බන්ධයෙන් අප ක්‍රියා කරන ආකාරය අනුව ඇතිවේ, එනම් ඊට පසුව අප කරන්නාවූ ක්‍රියාවන් මත රැඳේ.

අරහතුන් වහන්සේලා කර්ම විපාක හේතු කොට වේදනා අත්වින්නේ එම විපාක සම්බන්ධයෙන් අප ක්‍රියා කරන ආකාරය අනුව වේදනා කිසිවක් අත් විඳින්නේ නැත. “වේදනා දෙආකාරයකට හටගනී ” කියවන්න.

5. යම් හේතුවක් පැවතියත් අවශ්‍යය යථා තත්ත්වයන් (පාලි - පච්චයා) නොපවතී නම් එහි එලය උදා නොවේ. උදාහරණ කිහිපයක් විමසා බලමු.

ඇපල් බීජයකට ඇපල් ශාකයක් බිහි කිරීමේ හැකියාව (විභවය) ඇත. එහෙත් එම බීජයට අවශ්‍යය පස, ජලය, පෝෂණ ද්‍රව්‍ය සහ ආලෝකය නොලැබේ නම් එය රෝපනය වී ඇපල් ගසක් බවට පත් නොවේ. එහෙයින් හේතුව (ඇපල් බීජය) පැවතුනත් එහි එලය වන ඇපල් ගස හට ගැනීමට අවශ්‍යය තත්ත්වයන් පැවතිය යුතුමය.

ගිනි කූරකට ගින්නක් ඇවිලීමේ හැකියාව ඇත. එහෙත් ඝන පෘෂ්ඨයක් මත ගැසීමෙන් තාපය ගොඩ නංවන තෙක් ගින්නක් ඇති නොවේ.

බෝම්භයක් පිපිරීමෙන් මහා විනාශයක් සිදුවේ. එහෙත් එය උත්තේජනය නොකළහොත් පුපුරා යන්නේ නැත.

අප සැමටම නරක පුරුදු ඇත. එහෙත්, යම් වස්තුවක් (රූප, ශබ්ද,ගන්ධ,ස්පර්ෂ හෝ සිතිවිලි) මගින් උත්තේජනය නොවුවහොත් ඒවා විද්‍යාමාන (ප්‍රකට) වන්නේ නැත.

එහෙයින් යමෙක් සතිමත් බවෙන් කට යුතු කළහොත් බොහෝ අකුසල විපාක වලක්වා ගත හැක එසේම ආයාසයෙන් කුසල විපාක ලබා ගත හැක. නොගිනිය හැකි තරම් කුසල විපාක මෙන්ම අකුසල විපාක ද මෙම සංසාර ගමනේදී අප රැස් කර ඇත. “කම්ම යනු කුමක්ද? සියල්ල කම්ම මගින් තීරණය වේද?” සහ “ආකර්මණය , පුරුදු (ගති) සහ දුඛි ආශාවන් (ආසව) පිළිබඳ න්‍යාය” කියවන්න.

6. ඕනෑම පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රයක් ක්‍රියාත්මක වීමට මූලික හේතුව වන්නේ ආසව සහ ගති (ලෝභය සහ පුරුදු) වේ. මෙම ආසව නිසා අවිජ්ජා (අවිද්‍යාව) ඇති වන අතර අවිජ්ජා නිසා ආසව ඇති වේ. අවිජ්ජා සහ ආසව එකිනෙකට බැඳී ඇත. පටිච්චසමුප්පාද විධිමත්ව ආරම්භ වන්නේ අවිජ්ජා වෙති, එහෙත් අවිජ්ජා සහ ආසව එකිනෙකට හේතුවන බව ගම්‍යය වේ.(සම්මා දිට්ඨි සූත්‍රය කියවන්න).

කෙසේවෙතත් අප සැම විටම අවිජ්ජා (අවිද්‍යාව) වෙන් යුතුව ක්‍රියා කරන්නේ නැති බව අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත්ය. අපගේ ආසව සහ අනුසයයන්, අවිජ්ජා (අවිද්‍යාව) වෙන් යුතුව ක්‍රියා කිරීමට පොළඹවනු ලබන්නේ බාහිර ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් ගෙන එන සංඥා විසිනි. නිදසුනක් වශයෙන් තන්හාව හටගැනීම නිසා, අප ආකර්මණීය දෙයක් දැකීමෙන් ලෝභ සිතිවිලි ජනනය කරන අතර අප අකැමති පුද්ගලයෙක් දුටුවිට ද්වේෂ සහගත සිතිවිලි ජනනය කරයි .“Self’ and ‘no-self’: A Simple Analysis” කියවන්න.

7. පටිච්චසමුප්පාද අවබෝධයෙන් ආසව ඉවත් කිරීමේ මාර්ගය (ආසවක්ඛ්‍යා ඥාණා) සොයා ගත හැක්කේ බුදු වරයෙකුට පමණි.“නිවනට මග ආසව ඉවත් කිරීම” කියවන්න. ආසව ආරම්භ වන්නේ පුරුදු වශයෙන් බවත් (“පුරුදු හා අරමුණු” කියවන්න.) බොහෝ භවයන්හි පුරුදුවල නැවත නැවත යෙදීමෙන් ඒවා පැසීමට ලක්වන ආකාරයන් ඒ නිසාම කාවැදි පැවතීමත් ගැන මින් පෙර සාකච්ඡා කළෙමු. “ සංසාරික පුරුදු සහ ආසව” කියවන්න.

පටිච්චසමුප්පාද වක්‍ර දෙක (අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද සහ කුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද) විමසා බැලීමට පෙර තන්හා ඔස්සේ සංසාර ගමනට ඉන්ධන සොයා ගන්නේ කෙසේදැයි විමසා බලමු.

පරිච්චසමුප්පාද සරල බසින්

හැඳින්වීම - දුක්ඛ වේදනා යනු කුමක්ද?

1. බුදුන් වහන්සේගේ පනිච්ඛය අන් අයට පහදා දීමේදී එකිනෙකට ප්‍රතිචර්ද්ධ වන්නාවූ කරුණු දෙකක් සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ.

ප්‍රථමයෙන්ම මා ලියන දේ අන් අයට පහසුවෙන් අවබෝධ කර ගත හැකි විය යුතුය. මෙහිදී බොහෝ පාලි පද භාවිතා කළ හොත් අවබෝධ කර ගැනීම අපහසුවන හෙයින් ඉන් කියවන්නා අධෛර්යට පත් විය හැක, විශේෂයෙන් බටහිර ලෝකයට එය බෙහෙවින් අදාලය.

අනෙක් අතට, වැදගත් පාලි පදවල අර්ථයට හානි නෙවන අයුරින් ඒවා පරිවර්තනය කළ යුතු වේ. බොහෝ විට පාලි පද වල සැක අර්ථය ගෙන හැර දැක්විය හැකි ඉංග්‍රීසි වචන හිගය. සාවද්‍ය තොරතුරු සහිත ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමට වඩා කිසිවක් නොකර සිටීම වටී.

2. ඉතා අවම පාලි පද ප්‍රමාණයක් භාවිතා කර ධම්ම සංකල්ප ඉදිරිපත් කිරීම මගේ අරමුණයි. මූලික අදහස අවබෝධවූ පසු අනෙක් ප්‍රකාශන කියවා වඩාත් ගැඹුරු දැනුමක් ලබා ගත හැක.

3. දුක්ඛ වේදනා නැතිකර මෙම ජීවිත කාලයේදීම සදාකාලික සැපයක් ලබා කර ගැනීම බුද්ධ ධම්ම යෙහි එකම පරමාර්ථය වේ. දුක්ඛ වේදනාවන්ගේ මූලික හේතු පියවරෙන් පියවර දුක්ඛ වේදනා කරා ගෙන යන අයුරු පරිච්චසමුප්පාදය විස්තර කරයි. දුක්ඛ වේදනාවන්ගේ මූලික හේතු මොනවාදැයි අවබෝධ කර ගත හොත් ඒවා මග හැර මතු අනාගතයේදී දුක්ඛ වේදනා හට ගැනීම වලක්වා ගත හැක.

අප දුක්ඛ වේදනා විඳින්නේ යමක් අපගේ කැමැත්ත පරිදි ඒ අයුරින්ම පවත්වා ගත නොහැකි නිසා යයි බුදුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහෙයින් ප්‍රධානම අදහස වන්නේ මේ

ලෝකයේ අපගේ කැමැත්ත පරිදි ඒ අයුරින්ම පවත්වා ගත හැකි යමක් ඇත්තේද යන්න සොයා බැලීමයි.

එහෙයින් පරිච්ඡේදයක්වන පියවර විමසා බැලීමට පෙර දැක්ම වේදනා යනු කුමක්දැයි විශ්ලේෂණය කළ යුතුය.

ත්‍රිවිධ දැක්ම වේදනා

තෙආකාර දැක්ම වේදනා සංයුක්ත නිකායේ දැක්මක සූත්‍රයේ විස්තර කර ඇත. බුදුන් වහන්සේ දැක්ම වේදනා යනුවෙන් අදහස් කලේ කුමක්දැයි හොඳින් අවබෝධ කර ගැනීමට මෙහිදී එය වඩාත් සවිස්තරව සාකච්ඡා කරමු. එය වේදනා නොවේ.

1. අපගේ ලෝකය කුමක්ද? අප මූලිකව අත් විඳින්නේ අපගේ පැවැත්ම සහ අපගේ ජීවිතයයි: අපගේ පංචඉන්ද්‍රියන් මගින් ලෝකය සංජානනය කර, ඒවා ගැන අප සිත යොමු කරයි සිතා බලයි. එහෙයින් අපගේ ලෝකය වන්නේ අපගේ අභ්‍යන්තර ඉන්ද්‍රියන් සයෙන් (ඇස්, කන්, නාසය, දිව, කය සහ මනස) අප අත්දැකින්නාවූ දෙයයි. අපට හොඳ අත් දැකීමක් ලැබේ නම් අප සතුටට පත්වේ, අයහපත් අත් දැකීමක් ලැබේ නම් අප කණගාටුවට පත්වී දැක්ම වේදනා විඳී.

අප අත්විඳින්නාවූ දෙය අපගේ භෞතික ඉන්ද්‍රියන් ඔස්සේ සංජානනය කළ (දුර්ගණ, ශබ්ද, ගඳ සුවඳ, රස හා ස්පර්ශ) සංඥා මත හා අප එම අත් දැකීම් ගැන සිතන දේ එනම් ගොඩ නගන සිතිවිලි (සිතිවිලි හා සංකල්ප) මත රැඳේ.

මෙම දොළස (අභ්‍යන්තර සය සහ බාහිර සය) අපගේ ලෝකය සාදයි. සියල්ලම එම දොළසෙහි අඩංගුය.

මනස සංකීර්ණය, එහෙයින් ප්‍රථමයෙන් කය සහ පංච ඉන්ද්‍රියන් ගැන සිත යොමු කරමු.

2. මෙම විශ්ලේෂණය අපගේ ලෝකය නිර්මාණය කරන්නාවූ දොළස අතරින් සරලවූ දහයෙන් ආරම්භ කරමු.

අපගේ අභ්‍යන්තර භෞතික ඉන්ද්‍රියන් (ඇස්,කන්,නාසය,දිව සහ කය) සදාකාලිකවම අප සතුටට පත්වී හැකි අයුරින් පවත්වා ගත හැකිද?

අපගේ කැමැත්තට අනුව අප අත්විඳීමට ආශා කරන්නාවූ බාහිර ලෝකයේ පවත්නා දේ (දර්ශණ, ශබ්ද, ගඳ සුවඳ, රස හා ස්පර්ශ) ඒ අයුරින් සදාකාලිකවම අප සතුටට පත්වී හැකි අයුරින් පවත්වා ගත හැකිද?

3. මෙම කරුණු දෙක වෙන වෙනම සාකච්ඡා කරමු. අපගේ භෞතික ශරීර සහ ඒ ආශ්‍රිත ඉන්ද්‍රියන් සදාකාලිකවම අප සතුටට පත්වී හැකි අයුරින් පවත්වා ගත හැකිදැයි මුලින්ම සලකා බලමු.

බෙහෝ වසර ගනනක් අපගේ භෞතික ඉන්ද්‍රියන් අප කැමති ආකාරයටම නොවෙනස්ව පවත්වා ගත හැකි බව සත්‍යයකි. මෙම අදහස් ගැන සිතා බැලීමටවත් මිනිසුන් කාලය යොදවන්නේ නැත්තේ එහෙයිනි. ලෝකයේ බොහෝ පෙලඹවීම් පවත්නා හෙයින් ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනය මගින් ලබන්නාවූ සැප සොයා නොඉවසිලීමත් වේ. “දුක්ඛ වේදනා දූශ්‍යමාන සැප නමිච්ච තිරයෙන් වැසී සැඟවී පවතී” යයි බුදුන් වහන්සේ වදාළේ එහෙයිනි.

මෙම සැඟවුණ දුක්ඛ වේදනා අපට දැනෙන්නේ මැදි වයස ගෙවී යාමත් සමගය. අපගේ පංච ඉන්ද්‍රිය යන් දර්වල වේ. ඇස් පෙනීම හීන වීම අරඹයි, කන් ඇසීමද අඩු විය හැකියි, දිව රසය දැනීමේ හැකියාවෙන් හීන වේ, අපගේ නාසයේ සංවේදී බව හීන වේ, සිරුර වැහැරේ, හිස කෙස් හා දත් හැලී වැහැරීම අරඹයි.

එවිට අප හැම කරන්නේ කුමක්ද ? ඒවා නැවත නගා සිටවිය හැකි මාර්ග සොයන්නෙමු. උපැස් යුවලක් පැලඳීම, ශ්‍රවණ ආධාරක භාවිතය, වැඩිපුර කුළු බඩු හෝ රසකාරක භාවිතය සහ රූපලාවන්‍ය ක්‍රම යොදාගැනීම වැනි නාවකාලික උපක්‍රමවල පිහිට සොයයි. මෙවන් ක්‍රම තම ආත්ම විශ්වාසය රැක ගැනීමට උපයෝගී කර ගැනීමේ කිසිදු වරදක් නැත.

4. එහෙත් වැදගත් වන්නේ , මූල සිරුරම ගරා වැටීමට පත් වීමෙන් අප කරණ කිසිවක් එලදායි නොවන අවස්ථාවක් එලඹීමයි. අපගේ නිසකෙස් සියල්ලම වැටී, සැත් කම් මගින් සම වැහැරීම නවතා ලිය නොහැකි, කන් ඇසීම මූලමනින්ම අකර්මන්‍යවූ ආහාර වල රසය නොදැනෙන අවධියක් තෙක් ජරාවට පත්වේ. මෙය අවබෝධ කර ගත හැකි පහසුම ක්‍රමය වන්නේ මහළු නිවාසයකට ගොඩ වැදීමයි.

වියපත් වීමත් සමග ලෙඩ රෝගවලට භාජනය වේ. ඉන් හරකම තත්ත්වය වන්නේ මොළය දුර්වල වීමත් සමග ස්මෘතිය හීන වීම සහ ඉතා වැදගත් කාර්යයක් වන සිතීමේ හැකියා පවා හීන වේ. අප එම අවස්ථාව තෙක් කල් බල බලා සිටිය හොත් එය ප්‍රමාද වැඩි විය හැකියි. අපගේ මනස දුර්වල බව වැටහෙන අවස්ථාවට පත් වන විට අප ඇත්තෙන්ම අනාටය.

5. සමහරු අනපේක්ෂිත හේතු නිසා මහළු වයසට පෙර මරනයට පත්වේ. එයද එසේම හරවත් නොවන්නේ ඔවුන්ට තමා කැමති පරිද්දෙන් කිසිවක් ඒ අයුරින් පවත්වා ගත නොහැකිවූ නිසාය. සමහර තාවකාලික ප්‍රතිකර්ම මගින් අපගේ ඉන්ද්‍රියන් කාර්යක්ෂමව තබා ගැනීමට උත්සාහ කිරීම වෙනුවට අපගේ අවධානය වඩාත් හරවත් දේ සඳහා යෙදවීමෙන් දුක්බ වේදනාවලට මූලික හේතු අවබෝධ කරගත් විට යම් ප්‍රමානයක් එම වේදනාවන් අඩු කළ හැක. පළමුව මේ ලෝකයේ බාහිර වස්තූන් ආශ්‍රිත දුක්බ වේදනා ගැන සාකච්ඡා කර පසුව එම හරවත් ක්‍රියා ගැන සාකච්ඡා කරමු.

මෙතෙක් අප සාකච්ඡා කළේ අනිච්චා හි එක් අංගයක් නිසා හටගන්නා දුක්බ වේදනා ගැනය. සෑම දෙයක්ම ජරාවට හා විනාශයට පත් වේ. මේ ලෝකයේ කිසි දෙයකට ඉන් මිදිය නොහැක (මුක්ත නොවේ). මෙය “විපරිනාම දුක්බ” යෙහි කොටසකි, එනම් වෙනස් වීම හා ජරාවට පත්වීම නිසා ඇතිවන්නාවූ දුක්බ වේදනාව වේ.

6. “අපගේ භෞතික ලෝකය” ගොඩ නගන්නාවූ බාහිර දේවල් ගැන සොයා බලමු: දුර්ගණ, ශබ්ද, ගඳ සුවඳ, රස හා ස්පර්ශ කළ හැකි දේ අප අත් විඳින්නේ පංච ඉන්ද්‍රියන් මගිනි. බාහිර වස්තූන් නිසා ඇතිවන දුක්බ වේදනාව හට ගන්නේ බොහෝ දෙනෙක් වරදවා අදහස් කරන පරිදි, ඒවා සදාකාලික නොවන නිසාම නොවේ. මෙම හවයේ ජීවිත කාලය හා සසඳා බලන විට සදාකාලික යයි සැලකිය හැකි භෞතික වස්තු බොහෝය. නිදසුනක් වශයෙන් රන් මාළයක් වසර මිලියනයක් වුවත් පවතී.

යමෙකුට රන් මාළයක් නිසා දුක්ඛ වේදනාවක් හට ගන්නේ නම් එසේ වන්නේ නිශ්චිතවම එහි ඇති අනිත්‍යතාවය නිසා නොවේ. නිදසුන් කිහිපයක් විමසා බලමු.

7. අප භාවිතා කරන්නාවූ සබ්ඵවංශ අනිත්‍යවූ බොහෝ දේ ඇත. ඒවා කැඩී බිඳී ගිය විට අප ශෝකයට පත්වේ. එහෙත් බෙහෝ අවස්ථාවල දී විශේෂයෙන්ම මිල මුදල් ඇති අයෙකුට ඒවා නැවත මිලදී ගත හැක. ධනවත් පුද්ගලයෙකුගේ නිවසත් දා අලු වී ගියත් ඔහුට වඩාත් හොඳ නිවාසයක් මිලට ගත හැක. එහෙයින් ධනවතුන්ට දුක්ඛ වේදනාවන් අඩු යයි යමෙක් සිතනවා විය හැක. එහෙත් එය එසේ නොව, ධනය උපකාරී වුවත් දුක්ඛ වේදනාවන් ගැන සලකා බැලීමේදී එය එතරම් ප්‍රමුඛ සාධකයක් නොවේ. ජනප්‍රිය ධනවත් අය පවා සිය දිවි හානිකරගන්නා අවස්ථා එමටය.

බාහිර වස්තූන් නිසා හටගන්නා දුක්ඛ වේදනාවන් උදාවන්නේ අපගේ මනසෙහි ඇතිවන නිශ්චල සිතිවිලි නිසාය. ප්‍රධාන වශයෙන් දුක්ඛ වේදනාවන් හට ගන්නේ අප ඇලී බැඳී ඇති වස්තූන් නිසාය එසේම අප ද්වේෂ කරන්නාවූ දේවල් නිසාය. බෙහෙවින් සිතා බැලිය යුතු මෙය ඉතා වැදගත් කරුණකි.

8. මෙම වැදගත් කරුණ පැහැදිලි කරගැනීම පිණිස නිදසුන් කිහිපයක් විමසා බලමු.

වණ්ඩ කුණාටුවක් නිසා දැවැන්ත වගා බිම් ප්‍රදේශයක් ඉමහත් විනාශයකට ලක් වූවායයි සිතමු. එහෙත් එම වගා බිම් අවට පදිංචි අය ඒ අයගේ නිවාස වලට හානි නොවීම ගැන සතුටට පත් වේ. එහෙත් එම කුණාටුවෙන් හානිවූ වගාව ගැන ඔවුනට එතරම් සන්නාපයක් ඇති නොවේ. ඉන් දුකට පත්වන්නේ වගා බිමෙහි හිමිකරු පමණි . දුක්ඛ වේදනා හට ගන්නේ යමෙක් බැඳීම් ඇති කරගත් දෙයක් නැතිවූ විට හෝ හානිවූ විට හෝ විනාශයට පත්වූ විටය. දුක්ඛ වේදනා තිබුණේ එම බිමෙහි නොව , ඉන් දුක්ඛ වේදනා හටගන්නේ එම වගා බිමට බැඳීමක් ඇතිකර ගත සිටි පුද්ගලයාට පමණි.

තවත් නිදසුනක් විමසා බලමු. ධනවතෙක් වන A තම නිවස හා ගෞරවන රැක බලා ගැනීමට B සේවයේ යොදවයි. A එම නිවසේ පදිංචිව නොසිටී, එහෙත් B එහි පදිංචිව නිවස හා ගෞරවන රැක බලා ගනී. B දින කිහිපයක් එම නිවසින් බැහැරව ගිය දිනක A ගේ සතුරෙකු එය ගිනි තබා විනාශ කරයි. ඉන් දුක්ඛ වේදනාවට පත්වන්නේ කවුද?

B තම සේවාදායකයාට වූ හානිය ගැන කණගාටු වූවන් ඉන් වඩාත් දුක්ඛ වේදනා විඳින්නේ A ය. B එහි කලක් ජීවත් වූවන් තමාගේ යයි බැඳීමක් නොවූහ හෙයින් කළකිරීමට පත්වූවන් බොහෝ දුක්ඛ වේදනාවට පත් වන්නේ නැත.

අප ඉහත සඳහන් කළ රන් මාලය නැතිවූවහොත් අප දුකට පත් වේ. එම දුක්ඛ වේදනාව රන් මාලයේ අනිත්‍යතාවය නිසා ඇතිවූවක් නොව එහෙත් එම තැනැත්තාට එය අප කැමති පරිද්දෙන් ඒ අයුරින් පවත්වා ගත නොහැකි වූ නිසා ඇතිවූවක් වේ.

9.මින් අදහස් වන්නේ යමෙක් සතුට කිසිවක් නැත්තේ නම් හෙතෙම සතුටින් ඉන්නා කෙනෙක් බවද? ඇත්තෙන්ම නැත. යමෙක් සතුට වටිනා කිසිවක් නැතත් සතුට දනවන වස්තූන් කෙරෙහි අපමන ආශා හා ලෝභය ඇත. එහෙයින් බොහෝ දුක්ඛ වේදනාවන්ට හේතු වන්නේ තමන් ආශා කරන්නාවූ දේ තමන් සතු කර ගත නොහැකි වීමය. ඔහුටද විසල් නිවසක්, මනා වාහනයක්, රස ආහාර ආදිය අවශ්‍යය. හෙතෙම දුක්ඛ වේදනා විඳින්නේ තමා ආශා කරන්නාවූ දේ තමා සතු කර ගත නොහැකි නිසාය.

එහෙයින් දුප්පත් හෝ පොහොසත් බව මෙහිදී වැදගත් නොවේ. දුක්ඛ වේදනා වන්ට සැබෑ හේතුව ඇත්තේ අපගේ මනසෙනි. ධනවත් අයෙක් තමා සතු යමක් නැතිවීමෙන් දුක්ඛ වේදනාවන්ට ලක් වන අතර දුප්පත් අයෙක් දුක්ඛ වේදනා විඳින්නේ තමා ආශා කරන්නාවූ දේ තමා සතු කර ගත නොහැකි නිසාය. දෙදෙනාම ලතවන්නේ තම මනෝ ක්‍රියාවන් හේතුවෙනි: තමා සතු දේට බැඳීම සහ ආශා කරන්නාවූ දේට ඇති ලෝභය නිසාය. එය *අනිච්චා* හි තවත් අංගයකි. එය බොහෝ සෙයින් මානසික වේ, එය “සංකාර දුක්ඛ” යයි හැඳින්වේ. එය හටගන්නේ යමක් අපගේ අභිමතය පරිදි ඒ අයුරින්ම සදාකාලිකව පවත්වා ගැනීමට අප කරන්නාවූ අරගලය නිසාය.

නිදසුනක් වශයෙන් අප මනා නිවසක් මිලදී ගත් පසු අපගේ අභිමතය පරිදි එය පවත්වා ගැනීමට බොහෝ දේ කිරීමට අවශ්‍යය වේ. මෙයද සංකාර දුක්ඛ වලම එක් අංගයකි. එහෙත් මෙම දුක්ඛ වේදනාව ඇති බව වත් අප නොදනී. හොඳ ආහාර වේලක් පිළියෙල කර ගැනීමට අප කෙතරම් වෙහෙස වී වැඩෙහි යෙදිය යුතුද? එහෙත් අප එය වින්දනය කරන්නේ මිනිත්තු 10-15 ක් පමණි, ඉන්පසු ඊට වැඩි කාලයක්

මුළුතැන් ගෙය සහ භාජන පිරිසිදු කරන්නෙමු. ඉතා කෙටි ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයක් (කෙටි රසාස්වාදයක්) සඳහා පැය ගනනක් මෙහෙවර කරන්න සිදුවේ.

10. බාහිර වස්තූන් වලට මිනිසුන්ද අයත්ය. යම් තැනැත්තෙකුගේ විශේෂ ඵල තැනැත්තා හා නමා අතර පවත්නා සම්පතාවය අනුව වෙනස් වේ. X නම් පුද්ගලයාගේ අනාවය ගැන වඩාත් දුක්වන්නේ ඔහුගේ සම්පතම පවුලේ අයයි, හිතවතුන්ට සහ දුරස්ථ නෂ්ටයන්ට ඇතිවන දුක්ඛ වේදනාව සුලුය. X නාදනන අයෙකුට දුක්ඛ වේදනාවක් ඇති වන්නේ නැත.

එහෙත් තම පවුල අත්හැර දැමීමෙන් මෙම දුක්ඛ වේදනාවන් ගෙන් ගැල විය නොහැකි බව අවබෝධ කර ගැනීම ඉතා වැදගත්ය.තම පවුල අත්හැර දැමීම අයහපත් ආදිනව ගෙන දෙන පාපක්‍රියාවකි. ප්‍රඥාව වැඩිමත් සමග දහමේ ගැඹුරු සංකල්ප අවබෝධ වීමත් සමග බැඳීම් හීන වේ. යුතුකම් හා වගකීම් ඉෂ්ට කිරීම මෙන්ම නය ගෙවීම සහ මූලික වශයෙන් ලෝභය නිසා බැඳීම අතර වෙනසක් ඇත.තව දුරටත් පටිච්ච සමුප්පාදය ගැන විමසා බැලීමත් සමග මෙය වඩාත් පැහැදිලි වේ.

11. සංකාර දුක්ඛ ද්වේෂය නිසාද ඇති වේ. මෙය මදක් ගැඹුරුය, ඒ ද්වේෂය හටගන්නේ ලෝභයේ දෙවන වේශය ලෙසින් වන නිසාය. අප දැඩියේ ආශා කරන්නාවූ යම් දෙයක්/කෙනෙක් නමා සතු කරගැනීමට යමෙක් හෝ යමක් එයට එරෙහි වී හෝ බාධා පමුණුවන විට ද්වේෂය හට ගනී. ද්වේෂයට මූලික හේතුව පටිච්චසමුප්පාදයෙන් පසුව විමසා බලමු. එහෙත් මෙතැන්හිදී යමෙක් අපගේ කාර්යයට බාධා පමුණුවමින් අපට එරෙහි වන්නේ අප අතීතයේදී එම පුද්ගලයාට අයහපත් යම් දෙයක් කළ නිසා වෙති. සෑම විටම සියල්ල සිදුවන්නේ හේතු එකක් හෝ බොහෝ ගනනක් නිසාය. බොහෝ අවස්ථාවලදී එම හේතුව පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියෙන් සැඟව පවතී.

කෙසේ වෙතත් ද්වේෂ සහගත පුද්ගලයෙකු හෝ වස්තුවක් ගැන අපගේ සිතිවිලි යොමුවන විට දුක්ඛ වේදනාවට පත්වන්නේ අපමය. අප අවමන් කර සලකන්නාවූ අයෙකුගේ නම ඇසුන පමනින් හෙතෙම අප කෙරෙහි කළාවූ අයහපත් දේ අපගේ සිතියට නැගී අප කෝපයට පත්වේ. එමගින් අප දුක්ඛ වේදනාවට පත්වේ, අප පළිගැනීමකට යොමුවුවහොත් තත්ත්වය නරකට හැරේ. නමාගේම අත්දැකීමක් විමසා

බැලීම වටී. දුක්ඛ වේදනාවේ අවසාන කාණ්ඩය වන දුක්ඛ දුක්ඛ මතු වට සාකච්ඡා කෙරේ.

පටිච්චසමුප්පාද වක්‍ර

අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද

1. පටිච්චසමුප්පාදයේ අනෙක් ආකාර බොහොමයක් ත්‍රිපිටකයේ සඳහන්ව ඇතත් අදටත් ටේරවාද ග්‍රන්ථවල විස්තර කරනු ලබන්නේ අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද පමණි.

සංසාර වක්‍රයේ සිරවී සිටින්නාවූ සාමාන්‍ය පුද්ගලයින් (අනාර්යයන්) සඳහා අදාළ වන පටිච්චසමුප්පාද ක්‍රියාවලිය වන්නේ අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාදය වේ. එයද උප්පත්ති සහ පචුත්ති වශයෙන් දෙආකාරය.

උප්පත්ති පටිච්චසමුප්පාද යෙන් විස්තර කරන්නේ ප්‍රාණියෙක් හෝ “ජීවිත ධාරාවක් ” හුමි තල 31 හි නැවත නැවත ඉපදෙමින් සසර ගමන කරන්නාවූ ආකාරයයි.

පචුත්ති (ප්‍රචෘත්ති) පටිච්චසමුප්පාදය ප්‍රාණියෙකුගේ හෝ “ජීවිත ධාරාවක් ” මොහොතින් මොහොතට වන ප්‍රගමනය විස්තර කරයි.

බුද්ධිසෝඝයන්ගේ විසුද්ධිමග්ග යෙහි විස්තර කරන්නේ උප්පත්ති පටිච්චසමුප්පාද පමණක් බව සැලකිල්ලට ගැනීම වැදගත් වේ. ඉතා මෑතකදී අති පූජ්‍ය සංඝයා වහන්සේලා විසින් ප්‍රචෘත්ති පටිච්චසමුප්පාද පෙන්වාදී සාකච්ඡාවට භාජනය කර ඇත.

2. මෙම ජීවිතයේ අවසානයේදී පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය නව උපතක් හට ගැනීමෙහි ලා පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය ක්‍රියා කරන ආකාරය පැහැදිලි කරන්නාවූ උප්පත්ති පටිච්චසමුප්පාද පළමුව සාකච්ඡා කරමු. වක්‍රයේ පියවරයන් වන්නේ:

“අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා, සංඛාරා පච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණං පච්චයා නාම රූපං, නාම රූප පච්චයා සළායනනං, සළායනන පච්චයා එස්සෝ, එස්ස පච්චයා වේදනා, වේදනා පච්චයා තණ්හා, තණ්හා පච්චයා උපාදාන, උපාදාන පච්චයා භව,

හව පව්වයා ජාති, ජාති පව්වයා ජරා මරණ ශෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාස සමිහවන්ති”,

මෙම දුක්ඛ වේදනා සමුදාය උදාවන්නේ එසේය “එවමේ නස්ස කේවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයෝ හෝති” .

එය කෙටියෙන් පරිවර්තනය කරමු:

3. අවිද්‍යාව ප්‍රත්‍යකර (පවත්නා තත්ත්වය අවිද්‍යාව නම්) යමෙක් සංකාර රැස් කරයි. මේවා අවිද්‍යාවෙන් යුතුව සිදුකරණ හෙයින් ඇත්තෙන්ම අභිසංකාරවන බව දන යුතුය.

අප උපදින විට, උත්පත්තිය ලබන්නේ, මවගේ ගර්භයේ එක් සෛලයක් සේ ආරම්භවූ එම කුඩා ළදරු සිරුර හැර වෙන කිසිම ද්‍රව්‍යමය වස්තුවකින් තොරවය. අප හැඳී වැඩී ද්‍රව්‍යමය මෙන්ම ද්‍රව්‍යමය නොවන එනම් දැනුම, ද්‍රව්‍යමය දේ , මිත්‍රයින්, අමු හෝ සැමි,දුරුවන්, යසස වැනි “වස්තුව” රැස් කිරීම අරඹයි. මේවා අත්කරගන්නා අතරම අප නව පුරුදු (ගති) ද අත්කර ගනී නැතහොත් පෙර භවයන් ගෙන් රැගෙන ආ ගති තව දුරටත් ප්‍රබල කර ගනී. සෑම මොහොතකම, ගති ප්‍රබල වීම පවුන්ති පටිච්චසමුප්පාදයට අනුව සිදු වේ.” පටි + ඉච්ච සම උප්පාද”, එනම්, අප කරන්නේ අප ට රෑවී දේය ඉන් ඒවාට සමානවූ ප්‍රතිඵල ලැබේ.

අප මරණයට පත්වූ විට රැගෙන යන්නේ අපගේ හොඳ හෝ නරක ක්‍රියාවන් නිසා ජනනය කළ කම්ම බීජ පමණි. පුරුදු (ගති) හා ලෝභ/තන්හා (ආසව) ආදිය එහි ගැබ්වී ඇත. මේවා ඇත්තේ මනෝමය කාය තුලය. මරණයට පත්වූ භෞතික ශරීරයෙන් මනෝමය කාය ඉවත් වී යන්නේ “අලුතෙන් සකස් කරණලද තොරතුරු ” අඩංගු කම්ම බීජ සමගය. (ඊලඟ පරිච්ඡේදය කියවන්න). මෙම ජීවිතයේ අවසන් ප්‍රතිඵලය එයයි. පවත්නා කම්ම බීජයක් (පෙර භවයෙන් රැගෙන ආ හෝ මෙම ජීවිතයේදී රැස් කළ) ඊලඟ භවය සාදයි. එහිදීද, අපගේ ගති හා ආසව අනුව තව තවත් කම්ම බීජ අත්කර ගනී. එහෙයින් සංසාර චක්‍රය සදාතනිකව පවත්වා ගත යයි.

4.සංකාර ප්‍රත්‍යක්‍ර (සංකාර තත්ත්වය මත පදනම්ව) නව ජීවිතයේ පටිසන්ධි විඤ්ඤාණය උදාවේ.

නව ජීවිතයේ විඤ්ඤාණය හට ගන්නේ එය උදා කළ කම්ම බීජ වල ස්වභාවය අනුවය. එම කම්ම බීජ අත්කර ගන්නේ ද්වේෂ සහගත ක්‍රියා නිසා නම් විඤ්ඤාණය එයට අනුකූලවම හට ගනී:“ පටි + ඉච්ච සම උප්පාදු”. එම කම්ම බීජ මෙහිදී යන්ත්‍රණය වනු ලබන දානමය ක්‍රියාවක් නිසා ඇතිවූවක් නම් එය බ්‍රහ්මයෙකුගේ විඤ්ඤාණය වේ.

එහෙයින් නිරිසන් සතෙකු සඳහා වූ “විඤ්ඤාණයේ පර්යන්ත මට්ටම” මනුෂ්‍ය විඤ්ඤාණයේ පර්යන්ත මට්ටමට බෙහෙවින් වෙනස්ය. එකම “ජීවිත ධාරාව”ක් සඳහා වුවත් එනම්, මනුෂ්‍යයෙක් නිරිසන් සතෙකුට පුනරුත්පත්තිය ලැබුවත් විඤ්ඤාණයේ පර්යන්ත මට්ටම අතිශයින් පහතට ඇදවැටේ. ජීවිතයෙන් ජීවිතයකට විඤ්ඤාණය සම්ප්‍රේෂණය (ගමන් කරනවා යයි) වන්නේ යයි පැවසීම එහෙයින් නිරවද්‍යය නොවේ.

5. විඤ්ඤාණය ප්‍රත්‍යක්‍ර (පවත්නා තත්ත්වය මත පදනම්ව) නාම රූප හට ගනී.

මෙහිදී ද නව ජීවිතයෙහි නාම රූප වල ස්වභාවය හට ගන්නේ “ පටි + ඉච්ච සම උප්පාදු”යට අනුකූලවය. ඉහත සඳහන් කළ අවස්ථාවන්හිදී හට ගන්නා නව ජීවිත ස්වරූපය නිරිසන් සතෙකුගේ හෝ අපාගත ප්‍රාණියෙකුගේ හෝ සියුම් සිරුරක් සහිත බ්‍රහ්ම යෙකුගේ මෙන් විය හැක.

6. නාම රූප ප්‍රත්‍යක්‍ර සලායතන හට ගනී.

සලායතන (ඉන්ද්‍රිය ද්වාර) හට ගැනීම සිදුවන්නේ ඒ අයුරින්මය. ඉහත සඳහන් අවස්ථාවන්හිදී, සත්ත්ව ආකාරයට සුදුසු අන්දමට සියලු සය ඉන්ද්‍රිය ද්වාරයන් හෝ බ්‍රහ්ම භවයට ගැලපෙන අයුරින් ඉන්ද්‍රිය ද්වාර තුනක් (ඇස, කණ, සහ මහස) හෝ හට ගනී.

7. සලායතන ප්‍රත්‍යක්‍රම පස්සො හට ගනී.

මෙතැන්හිදී එස්ස (පහස හෝ ස්පර්ශය) ඇත්තවශයෙන්ම සංපස්ස හෙවත් සං එස්ස වේ. “ තන්හා - ලෝහය, ද්වේෂය සහ අවිද්‍යාව මගින් අප ඇලෙන්නේ කෙසේද? ” පියවර # 2 කියවන්න.

අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද අරහතුන් වහන්සේලාට (බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී ආර්ය පුද්ගලයින්ට පවා) අදාළ නොවන්නේ එහෙයිනි. අරහතුන් වහන්සේලා “ සංපස්ස” ජනනය නොකරත් එහෙත් එය “සං” වලින් තොර “එස්ස” පමණි.

8. (සං)පස්ස හේතු කොටගෙන වේදනා හට ගනී.

බාහිර ලෝකය හා ඇතිවන එවන් අන්තර්ක්‍රියාවන් විවිධ ආකාරයේ වින්දන හෙවත් දැනීම් (වේදනා) හට ගැනීමට ප්‍රමුඛ වේ. සියලු ආකාරයේ වේදනා මෙම ක්‍රියාදාමයට සහභාගී නෙවන බව අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත් වේ. කම්ම විපාක හේතුවෙන් ඇතිවන වේදනා හට ගන්නේ “පස්ස”නිසා වන අතර සංපස්ස නිසා හටගන්නා වේදනා පමණක් මෙම ක්‍රියාවලියට සහභාගී වේ.

එවන් “සං පස්සප් වේදනා” රඳාපවතින්නේ “ගති ” සහ “ආසව” මතය. “වේදනා (දැනීම්) දෙආකාරයකින් ඇතිවේ” කියවන්න. එසේම “ තන්හා - ලෝහය, ද්වේෂය සහ අවිද්‍යාව මගින් අප ඇලෙන්නේ කෙසේද? ” පියවර # 3 කියවන්න.

වේදනා වල මෙම අංගය මෙම ජීවිත කාලය තුළදීම අත්හැර ගත් හැක්කේ “නරක ගති” ඉවත දමා “සම්පජානෝ ” බවට පත් වීමෙනි. “ කායානුපස්සනා” පුරුදු ගැන ප්‍රකාශවන කොටස (සම්පජානපබ්බ) ” කියවන්න.

9.වේදනා හේතු කොට තණ්හා හට ගනී.

යමෙක් යම් සිද්ධියකට හෝ වස්තුවකට ඇලීමෙන් තණ්හාව හට ගනී: සුඛ වේදනා හේතු කොට ලෝහය නිසා ඇලේ, අසතුටක් නිසා නම් ඇලෙන්නේ ද්වේෂයෙනි. එසේම කලබලයට පත්වූ මනසින් යමෙක් කළ යුතු දේ නොදැනද ඇලේ. “ තන්හා - ලෝහය, ද්වේෂය සහ අවිද්‍යාව මගින් අප ඇලෙන්නේ කෙසේද? ” කියවන්න.

10. තණ්හා හේතුවෙන් උපාදාන හට ගනී.

මරණ මෙහොතේදී, මරණයට පත්වන්නාට අවසාන චිත්ත විදි යේදී කම්ම නිමිත්ත පහළ වේ. මෙය සාමාන්‍යයෙන්, මනසෙහි අභියසට මතු වූ ප්‍රබල කම්ම බීජයේ ස්වභාවය නිරූපනය කරන්නාවූ දුර්ගුණයක් හෝ ශබ්දයකි. නිදසුනක් වශයෙන් ඊලඟ උත්පත්තිය ලබා දෙන්නාවූ කම්ම බීජය මනුෂ්‍ය ඝාතනයක් නිසා ඇතිවූවක් නම් ඔහුට තුවක්කුවක් දුර්ගුණය වේ නැතහොත් එහි ශබ්දය ඇසේ හෝ තමා අනෙකෙකුට වෙඩි තබන්නට සැරසෙන අයුරු දකී, එහෙයින් එම සිද්ධිය වූ අවස්ථාවේ මෙන්ම, ද්වේෂ සහගත සිතිවිලි උදාවේ, හෙතෙම ස්වයංක්‍රීයවම එම තත්වයට නතු (උපාදාන) වන්නේ ඔහු සතුව එම පුරුදු සහ ගති පවතින හෙයිනි.

11. උපාදාන ප්‍රත්‍යයෙන් හව උදාවේ.

යම් මොහොතක පවත්නා මානසික තත්වයට අනුකූලව හව පැවැත්ම හෝ හවය සමග ඊලඟ චිත්ත විදි ආරම්භ වේ, “පටි + ඉච්ච සම උප්පාද”යට අනුකූලවය. අල්වා ගත් කම්ම නිමිත්ත පදනම්ව, මනුෂ්‍ය, තිරිසං, දේව ආදී අනුකූල පැවැත්මක් හටගනී. “පටිච්ච සමුප්පාද - පටි + ඉච්චා + සම + උප්පාද” කියවන්න.

12. හව ප්‍රත්‍යකර ජාති (හව උත්පත්තියක්) හටගනී.

හවයට ගැලපෙන්නාවූ උත්පත්තියක් හටගනී. හවය මනුෂ්‍ය හවයක් නම් මනුෂ්‍ය උපතක් හට ගනී. හව සහ ජාති අතර වෙනස මෙසේය: තෝරාගත් මනුෂ්‍ය හවයෙහි කාලසීමාව එයට අදාල කම්ම බීජයෙහි අඩංගු කර්ම ශක්තිය පවතින තාක් කල්ම පවතී. කම්ම බීජයෙහි විභවය වසර දහසක ජීවිත කාලයක් නම් දැන් පවත්නා ජීවිතය අවසන් වූ පසු ඊලඟ උපත සිදුවන්නේත් මනුෂ්‍ය හවයේම වේ. එසේ වන්නේ යම් ආනන්තරිය කම්මයක් හෝ ඒ හා සමාන අනෙක් ප්‍රබල කම්මයක් කර එම ක්‍රියාවලියට බාධා නොකලොත් පමණි. නිදසුනක් වශයෙන් යමෙක් අනාගාමී හෝ අරහත් ඵලයට පත්වුවහොත් හෝ තම දෙමව්පියන් ඝාතනය කිරීමෙන් වැනි අනන්තරිය කම්මයක් කළේ නම්, හෙතෙම මනුෂ්‍ය හවයේ උපත නොලබයි.

13. උප්පත්තිය ප්‍රත්‍යක්‍රම (ජාති පච්චයා) ජරා මරණ ශෝක පරිදේව දුක්ඛ ද්‍රෝමනස්ස උපායාස සම්භවන්ති , හට ගනී.

ඉපදීම නිසා අනිවාර්යයෙන්ම ජරාවට පත් වීම හා අවසානයේදී මරණයට පත්වීම සිදුවේ. මේ නිසා දුක්ඛ වේදනා ඇතිවේ. යමෙක් භූමි තල 31 හි කොතැනක උපත ලැබුවත් වයසට ගොස් මරණයට පත්වේ. විශේෂයෙන්ම මනුෂ්‍ය ලෝකයේ සහ ඉන් පහළ භූමි තල වල උපත හා මරණය අතර කාලයේදී සියලු ආකාරයේ දුක්ඛ වේදනාවන්ට භාජනය වේ. වයසට යාම සහ මරණයට පත්වීම නිසනය. එසේම මරණින් පසු මෙම චක්‍රය නැවතත් ආරම්භ වේ.

14. ඉහත සඳහන් පියවර විස්තර කළේ උප්පත්ති පරිච්චසමුප්පාද ය ය. අනෙක් ආකාර, නිදසුනක් වශයෙන් පවත්නා ජීවිත කාලයක් තුළදී සිදුවන්නේ කුමක්ද ? යනාදිය “අකුසල මූල ප්‍රචුන්ති පරිච්ච සමුප්පාද ” යෙන් විස්තර කෙරේ. අකුසල මූල ප්‍රචුන්ති පරිච්ච සමුප්පාද සියලු පියවර “ පරිච්ච සමුප්පාද සරල භාෂාවෙන් ” යටතේ සවිස්තරව ඉදිරිපත් කොට ඇත.

පරිච්චසමුප්පාද චක්‍ර

කුසල මූල පරිච්චසමුප්පාද

1. කුසල මූල පරිච්චසමුප්පාද ත්‍රිපිටකයේ විස්තර කර ඇතත් මෙකල භාවිතාවන ටේරවාද ග්‍රන්ථවල එය සඳහන් කරන්නේ නැත. එයට හේතුව වන්නේ බුද්ධඝෝස විසුද්ධිමග්ග රචනා කළ අවධියේ පටන් සියලු ටේරවාද ග්‍රන්ථ භාවිතා කළේ ත්‍රිපිටකය නොව විසුද්ධිමග්ගය සහ ඔහුගේ අනෙක් ග්‍රන්ථ වීමයි.

ඉන් අදහස් වන්නේ වසර 1500 කට අධික කාලයක් නිවන් අවබෝධව සඳහා වන පරිච්චසමුප්පාද ක්‍රියාවලිය පැහැදිලි කර දීමක් නොකළ බවයි. මෙපමණ කළක් නිවන සැඟවී තිබීම ගැන පුදුම විය යුතු නොවේ.

කුසල මූල පටිච්චසමුප්පාදය, සෝවාන් අවධියේ සිට නිවන් මගට පිළිපත් අරිය පුද්ගලයින් සඳහා පටිච්චසමුප්පාද ක්‍රියාවලිය පහදා දෙයි.

2. මෙහිදී අරිය පුද්ගලයෙකු (සෝවාන් සහ ඉහළ පුද්ගලයින්) හා සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයෙකු අතර (අනාර්ය) ඇති වැදගත් ලක්ෂණ තුනක් අප අවබෝධ කර ගත යුතුය. යමෙක් සෝවාන් ඵලයට පත් වන්නේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ යන තිලක්ඛණ ගැන පැහැදිලි අවබෝධයක් ඇති වීමෙනි. මෙය ගැන පරිච්ඡේද කීපයකම විස්තර කළෙමි. එහෙයින් අරිය පුද්ගලයෙකු ඉතා නරක අකුසලයන් (අධික අවිජ්ජා සහ ගත හෙවත් මෝහ යෙන් යුත්) කිරීමෙන් ස්වයංක්‍රීයවම වැලකේ. කොසේ වෙනත් අරහත් භාවයට පත්වන තුරුම සම්මා දිට්ඨිය පරිපූර්ණ නොවන හෙයින් හෙතෙම තවමත් අවිජ්ජාවෙන් යුක්තය. එහෙත් මෙම අවිජ්ජාව එතරම් ප්‍රබල නොවේ, එය අනාර්ය අයෙකුගේ මෝහ (මුළාව) තත්ත්වයට වඩා බෙහෙවින් අඩු මට්ටමක පවතී. මෙම හේතුව නිසා මෙවන් ප්‍රබල බවෙන් අඩු මට්ටමකවූ අවිජ්ජාවෙන් යුතුව කරන්නාවූ සංකාර සසර දීර්ඝ කිරීම පිණිස හේතු නොවෙන්නාවූ සංකාර පමනක් වේ. සෝවාන් සහ ඊට උසස් පුද්ගලයින් මෙම භූමි තල 31 න් කොතනක හෝ උත්පත්තිය ලැබීමෙහි ඇති නිශ්චල බව භොද්‍රාකාර අවබෝධකර ඇති හෙයින් තමන්ගේ පුණ්‍ය කර්මයන් සඳහා කිසිත් ප්‍රතිලාභයක් අපේක්ෂා නොකරයි. අනිධර්මයට අනුව නම් අරිය පුද්ගලයෙකු අභිසංකාර කරන්නේ , ඥාණ සම්පයුත්ත සෝමනස්ස සහගත චිත්තයෙන් යුතුව ය, නැතහොත් පුණ්‍ය කර්මයක් කරන අභිප්‍රායෙහි පදනම දැනුම හා එය ප්‍රභෝධමත් හඳවන කින් යුක්තව කිරීමයි. හෙතෙම එය කරන්නේ පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියෙන් (සංසාර) ගැල වීමේ අරමුණ ඇතිවයි. එහෙයින් පහත සඳහන් වන පරිදි, කුසල මූල පටිච්චසමුප්පාදයෙන් වේදනාවේ ප්‍රතිඵලයන් වශයෙන් තන්හා හට ගන්නේ නැත. එහෙත් එම පුණ්‍යකර්මය නිසා යමෙකුගේ මනස සතුටින් ඉපිල (චින්තපසාදි) යයි.

අවිජ්ජාව සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කර නොමැති හෙයින් සෝවාන් පුද්ගලයෙකු සමහර විට පාපකර්මවල යෙදෙන බව මෙහිදී සිහපත් කළ යුතුය. එහෙයින් සෝවාන් පුද්ගලයෙකුගේ සමහර ක්‍රියා අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාදයට යටත් වේ. කෙසේ වෙතත්, අපායගාමි දිට්ඨි සම්පයුත්ත (සාවද්‍ය දිට්ඨි හා සම්බන්ධ) අකුසල චිත්ත සතර හෝ විචිකිච්චා පදනම්ව හට ගන්නා චිත්ත උපදින්නේ නැත. එහෙයින් සෝවාන්

පුද්ගලයෙකු ඉතා හරක අකුසල කරන්නේ නැත. එය “උසස් පර්යන්ත” මානසික තත්ත්වයකි.

3. කුසල මූල චක්‍රයේ පියවර වන්නේ:

“කුසල මූල පච්චයා සංඛාරා, සංඛාරා පච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණ පච්චයා නාම රූපං, නාම රූප පච්චයා සලායනනං, සලායනන පච්චයා එස්සෝ, එස්ස පච්චයා වේදනා, වේදනා පච්චයා චින්තපසාදෝ , චින්තපසාද පච්චයා අධිමොක්ඛෝ , අධිමොක්ඛෝ පච්චයා භව, භව පච්චයා ජාති, ජාති පච්චයා ජරා මරණ ඵවමේ නස්ස ධම්මානං සමුදයෝ හෝති ”

නිල් පාටින් දක්වන්නේ, අකුසල මූල පරිච්චසමුප්පාදයට වෙනස් වන පදය. මෙය කෙටියෙන් පරිවර්තනය කරමු. මෙහිදී පවුන්ති සහ උප්පත්ති පරිච්චසමුප්පාද දෙකම එකවර සාකච්ඡා කෙරේ.

4. කුසල මූල ප්‍රත්‍යව යමෙක් පුණ්‍යාභිසංකාර රැස් කරයි.

මෙහි කුසල මූල යනු අලෝභ,අද්වේෂ,අමෝහ සහගතව කරන ක්‍රියාය, එසේම ඒවා ට කිසිම ප්‍රතිලාභයක් අපේක්ෂා නොකරයි. එසේ කළ හැකිවන්නේ ඔහුගේ මනස ස්වයංක්‍රීයවම මෙම භූමි තල 31 තුල සියල්ල ප්‍රතික්ෂේප කරන හෙයිනි.

5. පුණ්‍යාභි සංකාර ප්‍රත්‍ය යෙන් පුණ්‍යාභි විඤ්ඤාණා හටගනී. මෙම පුණ්‍යාභි විඤ්ඤාණා, කම්ම භව රැස්කරයි, එය කුසල මූල පවුන්ති පරිච්ච සමුප්පාද යෙහි අනුරූප යහපත් නාමරූප හට ගැනීමට හේතු වේ නැතහොත් කුසල මූල උප්පත්ති පරිච්චසමුප්පාදයෙහි යහපත් උත්පත්තියකට හේතු වේ. එසේ වන්නේ කුසල මූල ක්‍රියාවක් නිසා ජනනයවූ සංකාර හේතු කොට උදාවන්නේ කුසල මූල විඤ්ඤාණා පමනක් වන හෙයිනි :පටි + ඉච්චා + සම + උප්පාද. මෙම කුසල මූල විඤ්ඤාණා යෙහි ලක්ෂණය වන්නේ එය නිවන අරමුණකර(වන්ද, එහෙත් කාමවන්ද නොව) ඇති බවයි.

6. ප්‍රත්‍යාහි විකද්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් නාම රූප හට ගනී.

ප්‍රත්‍යාහි විකද්ඤාණයට අනුරූපව නාම රූප ජනනය කරයි. යමෙක් ඒ අනුව සිතන්නේ නම් එහුගේ මනස හා කය එම පුණ්‍ය ක්‍රියාවට අනුරූපව හැඩ ගැසේ. මරණ මෙහොතේදී පටිසන්ධි විකද්ඤාණය කුසල මූල විකද්ඤාණයට අනුරූපී වේ. එහෙයින් නිදසුනක් වශයෙන්, සෝවාන් පුද්ගලයෙකු සතර දුගතියක ඉපදීමෙන් වැලකේ, එසේම අනාගාමී පුද්ගලයෙකු පහළ භූමිතල 11 එනම් කාමලෝකවල නූපදී.

7. නාමරූප ප්‍රත්‍යයෙන් සලායතන හට ගනී.

සලායතන (සය ඉන්ද්‍රිය ද්වාර) අනුරූපව හටගනී. ඒවාද කුසල ක්‍රියාවන්ට අනුරූපී වේ. නව උත්පත්තියකදී ඉන්ද්‍රියන් අනුරූපීව හටගනී.

8. සලායතන ප්‍රත්‍යයව පස්සො හට ගනී.

මෙය හුදු “පස්ස ” පමණක්ය, එය අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද යේදී මෙන් “සංපස්ස” නොවේ. බාහිර ලෝකය හා ඇතිවන සම්බන්ධය නිවන අරමුණු කොට ඒ අනුරූපීව ඇතිවේ, එනම් ධර්ම උගැනීම හා පිලිපැදීමයි.

9. පස්ස ප්‍රත්‍ය කර වේදනා හට ගනී.

එවන් අන්තර්ක්‍රියා මගින් ධර්ම අවබෝධය හා දැනුමෙන් ප්‍රමෝධයට පත්වේ.

10. වේදනා ප්‍රත්‍ය කර චින්තපසාදි හට ගනී.

සංප්‍රජානනයේ නිසල බව චින්තපසාදි යන්නෙහි සම්මත අදහසයි, එය ප්‍රබෝධමත් වින්දනයක් හා හදවතේ සැහැල්ලු බව දැනීමයි.

11. චින්තපසාදි ප්‍රත්‍ය කර අධිමොක්ඛෝ හට ගනී.

අධිමොක්ඛෝ යන්නෙහි සාමාන්‍ය අදහස සද්ධා උපරිමවූ විට ගන්නා තීරණය හෙවත් අධිෂ්ඨානය යි. මෙහිදී ඉන් අදහස් වන්නේ මනස තීරණාත්මකව නිවන කෙරේ ආකර්ශණය වන බවයි. මනස සිසිල් වේ.

12. අධිමොක්කෝ ප්‍රත්‍ය කර හව හට ගනී.

හේතු ඵල අනුකූලව උදාවූ පැවැත්ම හෝ මානසික තත්ත්වයට අනුරූපීව හටගත් හව:පටි + ඉච්චා + සම + උප්පාදු; යමෙක් එම අත්දැකීම විඳී. එය පටිසන්ධියක පුනර්භවයක් නම් කම්ම නිමිත්තට අනුව සුදුසු භවයක් තෝරා ගනී. මෙහිදී අත අතීත භවයන් හිදී රැස්කර ගත් අපායගාමී කම්ම බීජ පැවතුනත් ඒවාට ඉස්මතු වී පෙරමුහට ඒමට හැකියාවක් ලැබෙන්නේ නැත එහෙයින් සතර දුගතියක උත්පත්තියක් සිදුවීම වැලකේ.

13. හව ප්‍රත්‍ය කර ජාති හට ගනී.

සුදුසු භූමි තලයක යෝග්‍ය ජාති (සෝවාන්, සකදාගාමී, අනාගාමී) හට ගනී.

14. ජාති ප්‍රත්‍ය කර " ජරා මරණං ඵවමේ නස්ස ධම්මානං සමුදයෝ හෝති " .

ඕනෑම අරිය පුද්ගලයෙකු වුවත් භූමි ගතල 31 න් එකක උපත ලබා ඇත්නම් ජරාවට සහ මරණයට පත්වේ, එහෙත් හෙතෙම නිවන් සුවය ලැබීමට නියතව ඇති නිසා, මෙහි දුක්ඛ සමග ඇති සම්බන්ධය දුක්හට නැත.

පටිච්චසමුප්පාදයෙහි පච්චයා යනු කුමක්ද?

තවදුරටත් පටිච්චසමුප්පාදය ගැන විමසා බැලීමට පෙර පටිච්චසමුප්පාදයෙහි පච්චයා යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්දැයි පැහැදිලි කිරීම වැදගත් වේ. පටිඨාණ ධම්ම යෙහි මෙය පූර්ණව පහදා දී ඇත. එම සංකල්පය මෙහිදී හඳුන්වා දෙමි.

1.පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය ආරම්භ වන්නේ "අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා, සංඛාරා පච්චයා විකල්පදාණං, විකල්පදාණං පච්චයා නාම රූපං, නාම රූප පච්චයා සළායනනං ...., වශයෙනි.

පටිච්චසමුප්පාදය විස්තර කරන්නේ හේතු ඵල ධම්ම වන හෙයින් බෙහෝ දෙනා අදහස් කරන්නේ අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා යනු අවිජ්ජාව සංඛාර ඇති කරයි නැතහොත්

අවිද්‍යාව හෝ නොදැනීම නරක කම්ම ජනනය කරණ අයුරින් ක්‍රියා කිරීමට හේතු වේ කියායි. ඕනෑම සාමන්‍ය පුද්ගලයෙකුට අවිද්‍යාව ඇත, එහෙත් හෙතෙම සෑම විටම අවිද්‍යාවෙන් යුතුව ක්‍රියා නොකරයි. බොහෝ විට ජනයා උචිත අන්දමින් යහපත් ක්‍රියාවල යෙදේ. එහෙත් අවිජ්ජා (අවිද්‍යාව) පවතින තාක් සමහර විට අවිජ්ජා සහගතව ක්‍රියා කිරීමෙන් අනුවිතවූ අයහපත් ක්‍රියාවල යෙදිය හැකිය.

එසේම සංඛාරා පච්චයා විඤ්ඤාණං යනු සංඛාර, විඤ්ඤාණා ඇති කරයි නැතහොත් නරක කම්මද අනුරූප ආදිනව දේ, යයි සලකයි. එය ඒ අනුව පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය පුරාම එසේ වන්නේ යයි අදහස් කරයි.

2. පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය ඝෘජු සම්බන්ධයක් ඉදිරිපත් නොකරණ බව අවබෝධ කර ගතහොත් පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය පුරාම වූ බොහෝ ගැටළු රාශියක් නිරාකරණය වේ.

අප බොහෝ නරක කම්ම (සංකාර) සිදුකර ඇතත් ඒ සෑම එකක්ම පුනරුත්පත්ති විඤ්ඤාණයක් හට ගැනීමට හෝ මෙම ජීවිත කාලයේදී පවුත්ති විඤ්ඤාණයකට හේතු වන්නාවූ කම්ම විපාක දීමක් සිදු නොවේ. පටිච්චසමුප්පාදය ලුහුඬින් යටතේ මෙය විස්තර කළෙමි. යම් ආකාරයකින් එම වැදගත් කරුණ මග හැරුණාහම් එය නැවත වරක් මෙහිදී සාකච්චා කිරීමට මම කැමැත්තෙමි.

ඕනෑම ඵලයකට හේතුවක් තිබිය යුතුමය. එහෙත් කිසිම ඵලයක් නොදෙන්නාවූ හේතු රාශියක් පැවතිය හැකිය. එසේ නොවන්නේ නම් නිවන ලද හැකි දෙයක් නොවනු ඇත. මෙය විමර්ශණය කළ යුත්තකි, එයට නිදසුන් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

3. පහසුම දෙය වන්නේ පහත දැක්වෙන නිදසුන සලකා බැලීමයි. නව රුක්ෂයක් හටගත හැකි හේතු බීජයක අඩංගු වේ. එහෙත් බීජයක් තිබූ පමණින්ම රුක්ෂයක් බිහි වන්නේ නැත. බීජය වියලි, සිසිල් ස්ථානයක ගබඩා කළ හොත් ඒ අයුරින් බොහෝ කළක් තබා ගත හැක. නැතහොත් යමෙක් එය පුළුස්සා හෝ තලා දැමුවහොත් ඉන් ගසක් හට ගන්නේ නැත.

හේතුවකින් එයට අනුරූප ඵලය ලැබීමට නම්, එයට යෝග්‍ය තත්ත්වයින් පැවතිය යුතුමය. පච්චයා යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ එයයි.

එහෙයින් එවන් යෝග්‍ය තත්ත්වයන් පවතින්නේ නම් හේතු වලට අනුරූපී එල ලැබේ. එමනිසා, අවශ්‍ය මූල හේතු පවත්නා විට, යම් එලයක් ඇතිවූයේ නම් එය “පවිච්ඡේදන” එනම්, යෝග්‍ය තත්ත්වයන් (“පවිච්ඡා”) ඔස්සේ උපන් (“උප්පන්න”) යයි කියනු ලැබේ.

ඉහත සඳහන් නිදසුනෙහි , යමෙක් එම බීජය (හේතුව) ආලෝකය, ජලය සහ පෝෂණ ද්‍රව්‍යය (යෝග්‍ය තත්ත්වයන්) පවත්නා වගා බිමක තවාන් කළහොත් එම බීජය රෝපනය වී රුක්ෂයක් (එලය හෝ ප්‍රතිඑල) බවට වර්ධනය වේ.

4.හේතු ඇත් නම්, එල උදාවීමට සුදුසු තත්ත්වයන් පවති නම් අනුරූපී එල (ප්‍රතිඑල) ඇති වීමට ඉඩ ඇත. කම්ම නිත්ථය වශයෙන්ම විපාක දේ යයි නියතිවාදීව පැවසිය නොහැක්කේ එහෙයින්; “කම්ම (කර්ම) යනු කුමක්ද? සෑම දෙයක්ම තීරනය වන්නේ කර්මයෙන්ද?” කියවන්න.

කෙසේවෙතත්, පරිච්චසමුප්පාදයෙහි වැදගත් කරුණ වන්නේ, එලයක් ඇති වුවහොත්, එය හේතුවට අනුරූපවම සිදුවේ, එසේම හේතුව යමෙක් නමා විසින් තම අභිමතය පරිදිම තෝරා ගන්නා දෙයකි. “සම උප්පාද”යට හේතු වන්නාවූ “පටි ඉච්චා” හෝ සරලව සඳහන් කළහොත් යමෙක් යම් දෙයකට බැඳීමක් ඇති වුවහොත් ඒ හා සමාන ලක්ෂණ ඇති නව උපතක් සිදුවේ. හේතුවක එල විපාක ලැබෙන්නේ නම් එය සෑම විටම එයට අනුරූපී ස්වභාවයෙන්ම සිදුවේ.

5. තව දුරටත් ගැඹුරින් හඳුරීමට කැමැත්තේ නම් මිස වෙනත් විස්තර මෙතැනදී අනවශ්‍යය. එහෙත්, ඇත්තවශයෙන්ම යම් එලයක් ඇති වීමට හේතු වන්නාවූ “පවිච්ඡා” හෝ තත්ත්වයන් 24 ක් ඇත, මේවා “පට්ඨාණා ධම්ම” වශයෙන් හැඳින්වේ.

ඉන් “පවිච්ඡා” තුනක්, “හේතු පවිච්ඡා”, “අනන්තර සමනන්තර පවිච්ඡා”, “අඤ්ඤාමඤ්ඤා පවිච්ඡා”ගෙන සිදුවන්නේ කුමක්දැයි කෙටියෙන් සාකච්ඡා කරමු.

6. මුල් හේතුවක් නැතිව කිසිවක් සිදු නොවේ.

නිදසුනක් ගනිමු, බෝම්බයක් පිපිරීමෙන් හානිවන්නේ එහි අඩංගු පුපුරන ද්‍රව්‍ය නිසාය. එහෙත් යමෙක් එය පුපුරවා හැරිය යුතු වේ. බෝම්බය බොහෝ කලක් පැවතීමෙන් එහි අඩංගු පුපුරණ ද්‍රව්‍ය වල රසායනික ගුණය විනාශ වීමෙන් “හේතුව” නැති වී යයි. බොහෝ කම්ම බිජද එලෙසමය.

එහෙයින් මුල් හේතුව නැති නම් පිපිරීමක් සිදු නොවේ. මෙය “ හේතු පච්චයා” වේ.

7. “අනන්තර සමනන්තර පච්චයා” සඳහා මා වඩාත් කැමති නිදසුන වන්නේ බිජයක් රෝපනය වීම ගැන ඉහත අංක 3 හි සාකච්ඡා කළ උදාහරණයයි. ඇපල් බිජයක් නිබු පමනින්ම ඇපල් ශකායක් හට ගන්නේ නැත.

සිසිල් වියලි පරිසරයක ගබඩා කළහොත් ඇපල් බිජයක් වසර ගනනක් වුවත් රෝපනය නොවී පවත්වා ගත හැක, එහෙත් එය ජලය හා ආලෝකය ඇති වගා බිමක තවාන් කළහොත් එය රෝපනය වී ගසක් වැඩේ. වැඩි විස්තර සඳහා “අනන්තර සමනන්තර පච්චයා” කියවන්න. ඇත්තෙන්ම බෝම්බය මෙන්ම ඇපල් බිජය බොහෝ කලක් රෝපනය නොවී පැවතුනහොත් එහි විභවය නැති වී ගොස ඇපල් ගසක් හට නොගනී, එහෙයින් හේතු පච්චයා සැම විටම පූර්ණ කළ යුතු වේ.

8. තෙවැන්න “අඤ්ඤාමඤ්ඤා පච්චයා” යනු අන්‍යෝන්‍යය යැපීම වේ. නිදසුනක් වශයෙන් විඤ්ඤාණ හා නාමරූප එකිනෙකා කෙරෙහි රඳා පවතී:

සාමාන්‍යයෙන් “ විඤ්ඤාණ පච්චයා නාමරූප ” සේ සඳහන් වේ හෝ විඤ්ඤාණය මත පදනම්ව නාමරූප උපදී. නිදසුනක් වශයෙන් මරණ මොහොතකදී චුති වින්තයක විඤ්ඤාණය ඊලඟ උත්පත්තියේදී අනුරූපී නාම රූප උදාකරයි: වෛරී සිතිවිල්ලක් නිරයේ හෝ නිරිසං භවයක උත්පත්තියකට හේතු වේ.

කෙසේ වෙතත්, විඤ්ඤාණය පවතින නාම රූප මත සැකසේ. නිරිසං සතෙකුගේ නාම රූපයෙන් ධ්‍යාණ ගත විය නොහැක. යම් විශේෂිතවූ විඤ්ඤාණයන් “දැරිය හැකි” ඊට විශේෂිතවූ නාම රූප ඇත.

පවත්නා තත්ත්වයට අනුකූලව පච්චයා (තත්ත්වයන්) 24 න් එකක් හෝ කීපයක් එකවර සමකාලීනවම ක්‍රියාත්මක වේ. මෙය පසුව සාකච්ඡා කරමු.

9. මෙහි අරමුණ වූයේ පටිච්චසමුප්පාදයෙහි එන පච්චයා 24 විස්තර කරන්නාවූ බෙහෙවින් සංකීර්ණ වූ “පට්ඨාණා ධම්ම” ගැන කෙටි හැඳින්වීමක් ඉදිරිපත් කිරීමයි. ඉන් අදහස් වන්නේ හේතු හා ඵල අතර ඇති සම්බන්ධතාවන් අතිශයින් සංකීර්ණ බවයි, අපට ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ හැක්කේ ප්‍රධාන සම්බන්ධතාවයන් පමණි. එම සංකීර්ණ තෝරා බේරා ගත හැක්කේ බුදුවරයෙකුට පමණි.

එහෙත්, බුදුන් වහන්සේගේ ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමට සියල්ලම සවිස්තරව විශ්ලේෂණය කළ යුතු නොවේ. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ යන ත්‍රිලක්ඛණ අවබෝධ කිරීමෙන් පමණක් යමෙකුට සෝවාන් ඵලයට පැමිණිය හැක.

10. එසේ නම් මෙම සංකීර්ණ සංසිද්ධි ගැන මා ඔබට විස්තර කරන්නේ හේතු තුනක් නිසාය.

එක, මෙම සංකල්ප විග්‍රහ කර බැලීමට කාලය යොදවන ඕනෑම අයෙකුට මෙම සංකල්ප අප අත් විඳින්නාවූ සියලු ගැටළු ගැන පූර්ණ පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන බව දැකී, එහෙයින් එය බුද්ධ ධම්ම කෙරෙහි ඇති සද්ධා (ශ්‍රද්ධාව හෝ හක්තිය) වැඩිමට හේතු වේ.

දෙවනුව සෑම කොටසක්ම හොඳින් එක් තැන්ව “ සමස්ත චිත්‍රය ගොඩ නැගීමෙන් ” එය බුද්ධිමය වශයෙන් තෘප්තියක් ගෙන දෙන හෙයිනි. මා ලද මෙම ප්‍රබෝධමත් ප්‍රසන්නවූ වින්ධනය ඔබටද ලබා දීමට මට හැකි වූවා යයි සිතමි.

එසේම බුද්ධ ධම්මයෙහි නැතැනින්ම පවත්නා ස්ව සංගතතාව නිවරද සත්‍ය නියම බුද්ධ ධම්ම තෝරා බේරා ගැනීමට ඉවහල් වන වැදගත් හේතුවකි. බුදුන් වහන්සේ විසින්ම පෙන්වා වදාළ පරිදි බුද්ධ ධම්ම වල විවිධ පාර්ශවයන්හි එම ස්ව සංගතතාව නැතිනම් එවන් ධම් කොටස් සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත දැමිය යුතුය. **“සද්ධර්ම පන්ධර්මා සූත්‍රය - අරමුණු ගත විශ්ලේෂනයක් ”** කියවන්න.

පරිච්චසමුප්පාද වක්‍ර ආරම්භ වන්නේ කෙසේද?

1. කම්ම විපාක දීම පරිච්චසමුප්පාද වක්‍රය හරහා සිදු නොවේ. ඒවා උදාවන්නේ යෝග්‍ය තත්ත්වයන් පවතින විටය. “අනන්තර සමනන්තර පච්චයා” කියවන්න. කම්ම විපාක හේතුවෙන් අප දැන් දකින්නාවූ දේ හෝ ශ්‍රවණය කරන්නාවූ දේ මත පදනම්ව අප සංකාර ගොඩනගා ගැනීම අරඹා නව පරිච්චසමුප්පාද වක්‍රයක් ආරම්භ කරයි. ඉන් පසු තව තවත් කම්ම විපාක ජනනය කර එමගින් තව තවත් නව පරිච්චසමුප්පාද වක්‍ර ආරම්භ කරයි. පහත අංක 7 සඳහන් වන අයුරින් පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව පවතින්නේද මේ අයුරිනි. නිවන සාක්සාත් කර ගන්නේ මෙම වක්‍රය සිදු බිඳ දැමීමෙන්ය. මේ ගැන විමර්ශනාත්මකව භාවනා කිරීමෙන් මෙය මනාව අවබෝධ කරගැනීමට හැකිය.

නිදසුනක් වශයෙන් අප යම් සිත් ඇදගන්නා වස්තුවක් දුටු විට අපට ලෝභ සිතිවිලි (අපුන්නාති සංකාර) ඇතිවිය හැක. එසේම අප යම් අප්‍රසන්න දෙයක් දුටුවහොත් අප ද්වේෂ සහගත සිතිවිලි (අපුන්නාති සංකාර) ජනනය කරයි. මෙම අවස්ථා දෙකෙහිදීම පළමු පියවර වන අකුසල මූල පරිච්චසමුප්පාදයෙහි “අච්ඡ්ඡා පච්චයා සංකාරා” ආරම්භ කළේ ඇසෙන් ලද (ඉන්ද්‍රිය) සංඥාවකිනි.

මහමගදී යාවකයෙකු දුටුවහොත් සමහර විට අපට අලෝභ සිතිවිලි (පුණ්නාති සංකාර) පහලවනු ඇත. එහි ප්‍රතිඵලය ඔහුට මුදල් ආධාරයක් කිරීම වැනි පුණ්‍ය කර්මයක යෙදීම විය හැක.

එසේම, පංච ඉන්ද්‍රියන් ගෙන එන සංඥා යම් යහපත් දෙයක්, අයහපත් දෙයක් හෝ කිසිවක් නොකර සිටීමට පොලඹවන බව පැහැදිලිය. එම තීරණය පදනම්වන්නේ එම විශේෂිත ඉන්ද්‍රිය සංඥාව සහ පුද්ගලයා අනුවය.යමෙක් ඉතා උනන්දුවෙන් සවන් දෙන්නාවූ ගීතයක් අනෙක් අයෙක් නොසලකා හැරිය හැක.

2. අප ක්‍රියා කළේ අච්ඡ්ඡා වෙන් යුක්තවද නැද්ද යන්න තීරණය වන්නේ පරිච්චසමුප්පාද ය ආරම්භ කිරීමට හේතුවූ ඉන්ද්‍රිය සංඥාව අනුවයි. අපගේ ක්‍රියා සියල්ලම පාහේ ආරම්භ වන්නේ පරිච්චසමුප්පාද වක්‍රයෙනි. ඇත්තෙන්ම මෙහි සත්‍යතාවය දැක ගැනීමට මේ ගැන සිතා බලන්න ඔබ කැමති ඇති.

“ආත්ම සහ අනාත්ම: සරල විශ්ලේෂනයක් - අප සැමවිටම ක්‍රියා කරන්නේ අවිජ්ජා වෙන් යුක්තවද” කියවන්න ඔබ කැමති ඇති. මෙම අදහස් අවබෝධ කරගැනීමට අධික පරිශ්‍රමයක් අවශ්‍යය. මෙහි අපැහැදිලි නැත් වේ නම් මට දන්වා එවන්න. සමහර විට යම් හොඳ හෝ හරක දෙයක් කිරීමට අපට බලාපොරොත්තු රහිතව අදහස් පහළවේ. නිදසුනක් වශයෙන් අප යම් වැඩක යෙදී සිටියදී (මුළුතැන් ගෙයි දිසි සෝදන විට) ඊට කිසිසේත් අදාල නොවන්නාවූ ප්‍රත්‍ය කටයුත්තක් සඳහා මුදලින් දායක වීමට සිතෙන්නට පුළුවන. එවන් අදහසක් මතුවූයේ කෙසේදැයි පැවසිය නොහැකි බවක් සේ පෙනුනත් එය මානසික සංඥාවකින් හටගත් සිද්ධියකි.

ඉහත අංක 1 න් දැක්වූ සිද්ධි වලට උත්තේජක වූයේ ඇස් වලින් ලබාදුන් සංඥාය:

“වක්කුන්ව පටිච්ච රූපකා උප්පද්දති වක්කු විකද්දකුණාං” . ප්‍රත්‍ය කටයුත්තක් සඳහා මුදලින් දායක වීමට සිතුවේ මනසින් ලබාදුන් සංඥාවක් නිසාය: “මනන්ව පටිච්ච ධම්මේව උප්පද්දති මනෝ විකද්දකුණාං” .

3. “මනන්ව පටිච්ච ධම්මේව උප්පද්දති මනෝ විකද්දකුණාං” හි මෙම “ධම්ම” පවා මේ ලෝකයේ පවත්නා රූප වේ. “ධම්ම” පිලිබඳ විශ්ලේෂණයක් සඳහා කියවන්න “ ධම්ම යනු කුමක්ද? - ගැඹුරු විශ්ලේෂණයක් ”. මෙම රූප දකින්නට නුපුළුවන: “අනිදස්සනන් අප්පතිගාන් ධම්මායතන පරියපකද්දකා රූපං ” එනම් එම රූප දැකීමට හෝ ස්පර්ශ කිරීමට නොහැක එසේම ඒවා ග්‍රහණය (අල්වා) කර ගත හැක්කේ මනසින් පමණි.

එහෙත්, මෙය ගැන විමර්ශනාත්මකව මෙහෙහි කිරීමෙන් මෙම කරුණෙහි සත්‍යතාවය විමසා බැලිය හැක. සමාන ගති ඇති පුද්ගලයින් එකිනෙකාට ආකර්ශනය වන්නේ යම්සේද , අපගේ මනසෙහි උදාවන්නාවූ “ධම්ම” වල ස්වභාවය “ගති” හා සමීප සබැඳියාවක් දක්වයි “ආකර්ෂණය , පුරුදු (ගති) සහ දැඩි ආශාවන් (ආසව) පිලිබඳ න්‍යාය” කියවන්න.

දානයට නැඹුරුවක් ඇති යහපත් පුද්ගලයෙකු දානය පිලිබඳ අහඹු සිතිවිලි ජනනය කිරීමට පෙළඹේ.

එසේම සහාසිකයෙකුගේ මනසෙහි හටගන්නේ සහාසික ක්‍රියා පිලිබඳ අදහස්මය.

4. කෙසේවෙතත්, යහපත් පුද්ගලයෙකු කිසිවිටකවත් අයහපත් සිතිවිලි ජනනය නොකරන බව ඉන් අදහස් නොවේ. සය ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් ඕනෑම ඉන්ද්‍රියක් ඔස්සේ සිත් වසඟ කර ගන්නා සංඥාවක් ලැබුව හොත් අවිජ්ජා සහගත සිතිවිලි වලින් ආරම්භව අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය ක්‍රියාත්මක කරයි. එසේම එම සහාසිකයා අනතුරකට පත් දරුවෙක් දැක කරුණාවෙන් ක්‍රියා කර පුණ්‍යක්‍රියාවක් සඳහා මූල පුරයි. වෙනස් නොවන්නාවූ ආත්මයක් මෙන්ම ආත්මයක්ද නැති බව බුදුන්වහන්සේ දේශනා කළේ එහෙයිනි. යම් මෙහොතක ක්‍රියාත්මක වන්නාවූ පටිච්ච සමුප්පාද වක්‍රය සහ සක්‍රියව පවත්නා අවිජ්ජා මට්ටම මත එම මෙහොතේදී සිදුවන්නාවූ දේ තීරණය වේ. අවිජ්ජාව මෝහ නැතහොත් දුෂ්ඨ භාවයෙන් අන්ධවූ අවස්ථාවේ සිට හුදෙක් අනිච්ච ස්වභාවය ගැන නොදැනීම තෙක්වූ පරාසයක විහිදී යයි. සිල්වත් යයි සලකණ පුද්ගලයෙකු වුවද, උත්තේජනයට ප්‍රබලව යටත් වේ නම් මෝහ යෙන් යුතුව බොහෝ දුසිරිත් වල යෙදිය හැක. **“ආත්ම සහ අනාත්ම: සරල විශ්ලේෂණයක් - අප සැමවිටම ක්‍රියා කරන්නේ අවිජ්ජාවෙන් යුතුවද?”** යටතේ මෙය වඩාත් සවිස්තරව ඉදිරිපත් කර ඇත.

5. සාමාන්‍යයෙන් අප කම්ම විපාක වශයෙන් සලකන්නේ දුක්ඛදායක අවස්ථා (නරක කම්ම විපාක) හෝ ප්‍රිය ජනක අවස්ථාවන් (හොඳ කම්ම විපාක) වුවත් අප ලබන්නාවූ සියලු ඉන්ද්‍රිය සංඥා අපට ලැබෙන්නේ කම්ම විපාක වශයෙනි. ආරම්භයක් නොපෙනෙන්නාවූ සංසාරය පුරා අප නොගිණිය හැකි තරම්, සුලුතර මෙන්ම අති ප්‍රබල කම්ම විපාක රැස් කර ඇත. එහෙයින් සෑම සැලකිය යුතු, අප දකින්නාවූත් ශ්‍රවණය කරන්නාවූත් සිද්ධියක්ම කම්ම විපාක වල ප්‍රතිඵල වේ.

මේ සෑම සිද්ධියක්ම පාහේ අපගේ සැලකිල්ලට භාජනය නොවේ. එහෙත් අප වාහනයක ගමන් ගන්නා විට මිලියන ගනනක් සිද්ධි අප හෙත් ගැටුනත් අපගේ අවධානයට ලක්වන්නේ ඉන් ඉතා සුලු සංඛ්‍යාවක් පමණි. පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය ආරම්භ වීම පිණිස හේතු වන්නේ එම අවධානයට ලක්වූ ඉතා සුලු සංඛ්‍යාව පමණි. එසේම එක් පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රයක් ආරම්භ වීම පමණක් තවත් බොහෝ ඊට අදාළ පටිච්චසමුප්පාද වක්‍ර ආරම්භ වීමට හේතු වේ. අප පා ගමනින් යද්දී මහ මග අසල අපට ප්‍රියවූ නිවසක් දකින්නට ලැබුනොත් (කම්ම විපාක හේතු කොට ගෙන) තන්හාව කරණ කොට අප එයට ඇල්මෙන් බැඳී එවන් නිවසක් ගොඩනැගීමට සිත් පහළ කරයි.

එසේම, එවන් ප්‍රියංකර නිවසක් නිමි මිතුරෙක් ගැන සිහියට නැගී ඔහු ගැන සිතීමට පෙළඹේ. එම සිතිවිලි දෙදෙනාට පොදු සතුරෙකු ගැන සිතිවිලි යොමු කිරීමෙන් හදිසියේම නරක කම්ම විපාක වලට හේතුවන්නාවූ පරිච්චසමුප්පාද වක්‍රයක් ආරම්භ කරයි. “නිවහන - තේරුම් ගැනීමට අපහසුද?” යටතේ මෙන්ම බොහෝ අනෙක් සිරස්තල යටතේ ඉදිරිපත් කළ වක්‍ර ක්‍රියාවලිය මෙයයි. අපගේ සංසාර ගමනට ඉන්ධන සපයන්නේ මෙම පරිච්චසමුප්පාද වක්‍ර වේ.

6. අප මෙය ගැන නව දුරටත් භාවනා කිරීමෙන් අපගේ ලෝකය නොනවතින විපාක සහ කම්ම වක්‍රයක් බව පැහැදිලි වේ. අප මුලින්ම, යමක් දකින්නේත්, ශ්‍රවණය කරන්නේත්, ගඳ සුවඳ, රස, ස්පර්ශ මෙන්ම යම් දෙයක් ගැන සිතිවිලි වඩන්නේත් කම්ම විපාක නිසාය: “වක්ඛුන්ව පරිච්ච රූපකා උප්පද්ධතී වක්ඛු විඤ්ඤාණං”, “සොතංව පරිච්ච සද්දෙඛා උප්පද්ධතී සෝථ විඤ්ඤාණං”, “මනංව පරිච්ච ධම්මේකා උප්පද්ධතී මනෝ විඤ්ඤාණං”,

එම මොහොතේ පවත්නා ගති සහ නැඹුරුව මන අප යහපත් හෝ අයහපත් අයුරින් ක්‍රියා කිරීමට හෝ නොකිරීමට තීරණය කරයි. තමාගේ මනස නිසංසලව නැතිව කළබල ස්වභාවයෙන් පවතී නම් යහපත් සිල්වත් පුද්ගලයෙක් වුවද අවිජ්ජා වෙන් යුතුව ක්‍රියා කරයි. අනෙක් අතට සභාසිකයෙක් වුවත් නිසල මනසකින් යුත් මොහොතක කරුනාවෙන් ක්‍රියා කරනු ඇත.

බාහිර පෙනුම මන පමනක් යමෙක් ගැන තීරණය කළ නොහැක්කේ එහෙයිනි.

7. සදාතනික දුක්ඛ වේදනාවන්ගෙන් පිරි අපගේ ලෝකයට හෙවත් නිමක් නැති පුනර්භවයන් සහිත මෙම සසරට බැඳ තබන්නාවූ ක්‍රියාවලිය වන්නේ විපාක නිසා කම්ම හටගන්නාවූද එම කම්ම හේතු වෙන් තව තවත් විපාක ඇතිවන්නාවූ හානිකර පුනාවර්තන හේතු ඵල වක්‍රය වේ.

බුදුන් වහන්සේ මෙය පහදා දෙන්නේ “ කම්ම විපාක වඩ්ඩන්ති, විපාක කම්ම සම්භවෝ, නස්මා පුනන්භවෝ හෝති, ඵචන් ලෝකේ පවත්නති ”. ඉන් අදහස් වන්නේ “ කම්ම නිසා විපාක හටගනී, එම විපාක හේතුවෙන් නව කම්ම උපදී, එය පුනර්භවයට (නැවත ඉපදීමට) හේතු වේ, ලෝකය (පැවැත්ම) පවත්වා ගත යන්නේ ඒ අයුරිනි.”

මෙහි “සම්භව” යනු “සං”+“භව” හෝ තව තවත් පැවැත්මයන්ට හේතුවන්නාවූ යනුයි.

මෙය සිදුවන්නේ කෙසේදැයි බලමු.

8. මුල්ම ඉන්ද්‍රිය සංඥාව, ඕනෑම ඉන්ද්‍රිය සයෙන් එකක් ඔස්සේ ලැබෙන්නේ විපාකයක් හේතු කොට ගෙනය. “චක්ඛුන්ච පටිච්ච රූපකා උප්පද්ධති චක්ඛු විඤ්ඤාණං”, “සොතංච පටිච්ච සද්දෙඛා උප්පද්ධති සෝථ විඤ්ඤාණං”, “මනංච පටිච්ච ධම්මේකා උප්පද්ධති මනෝ විඤ්ඤාණං” . විපාක ක්‍රියාවලිය වන්නේ මෙයයි. මෙහි පටිච්ච යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ “අැස් රූප ස්පර්ශ කරයි”, “කන් ශබ්ද ස්පර්ශ කරයි” ආදී වශයෙන්ය. එම බාහිර ඉන්ද්‍රිය සංඥාවනට බැඳීම හෝ ඇලීම සිදුවන ක්‍රියාවලිය (තන්හා) ඇතිවන්නේ හෝ නොවන්නේ ඊලඟ පියවර මතය.

ඊලඟ පියවර වන්නේ “තින්තං සං ගති ඵස්සෝ” සහ “සං ඵස්ස ජ වේදනා”, “ තන්හා - ලෝභය, ද්වේෂය සහ අවිද්‍යාව මගින් අප ඇලෙන්නේ කෙසේද? ” යටතේ මෙය සවිස්තරව සඳහන් කර ඇත.

මෙහිදී, එම මොහොතේ පවත්නා අපගේ “ගති ” පදනම්ව අප ලෝභයෙන්, ද්වේෂයෙන් හෝ මෝහයෙන් යුක්තව “ සංඵස්ස” යෙහි යෙදීමට “තීරණය ”කර පාප සිතිවිලි ජනනය කරනු ඇති එනම් නව කම්ම ජනනය කිරීමයි. එය තත්පරයකින් බිලියනයකින් කොටසකදී සිදුවන සංසිද්ධියක් වන හෙයින් ඇත්ත වශයෙන්ම “තීරණය ” යන පදය මෙතැන්හිදී නොගැලපේ, එය උච්චතාවෙන්ම පාලනය කළ නොහැක්කකි (එහෙත් ඊට මොහොතකට පසු සිදුවන්නාවූ කාය හෝ වාචික ක්‍රියා අපට සිහියෙන් යුතුව නවතා ගත හැකිය).

මෙතැන් සිට, “වේදනා පච්චයා තන්හා”, “තන්හා පච්චයා උපාදාන”, “උපාදාන පච්චයා හවෝ ” ආදී වශයෙන් පටිච්ච සමුප්පාද පියවර ක්‍රියාත්මක වේ. මෙම පටිච්ච සමුප්පාද වක්‍රයෙහි ආරම්භය, අවිජ්ජාවෙන් යුතුව ක්‍රියා කිරීමට (අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා) අප තීරණය කළ “තින්හං සං ගති ඵස්සෝ ” අවස්ථාවයි.

9. වැදගත්ම කරුණ වන්නේ යමෙක් අවම වශයෙන් සෝවාන් ඵලයට වත් නොපැමිණියේද හෙතෙම, මෝහ මට්ටමේ පවත්නා අවිජ්ජාවෙන් යුතුව ක්‍රියා කර කමිම (සංඛාර) ජනනය කර සතර දුගතියෙහි පුනර්භවයට හේතුවන්නාවූ කමිම හව සාදයි.

වෙනත් වචන වලින් කිවහොත්, මෙතෙක් සෝවාන් ඵලයට නොපැමිණි ඕනෑම මනුෂ්‍යයෙකුගේ මනස පංචනිවරණයන්ගෙන් ආවරණය කර උත්තේජකයට අනුව ප්‍රබල අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය ආරම්භ කළ හැක. නිදසුනක් වශයෙන් යහපත් පසුබිමක් ඇති ගුණවත් අයගේ මනස පවා කාමචන්ද්‍ර නිවරණ මගින් අභිබවා යාම හේතුවෙන් ඔවුන් ස්ත්‍රී දූෂණ වල යෙදුන බව අප අසා ඇත්තෙමු. යහපත් පුද්ගලයින් පවා නම බිරිඳ වෙනත් පුද්ගලයෙකු සමග අනාවාරයේ හැසිරෙනු දැකීමෙන් මිනීමරුවන්වූ අයුරු අප අසා ඇත්තෙමු. මෙහිදී දෙවන නිවරණය වන ව්‍යාපාද ඔවුන්ගේ මනස ආවරණය කරයි. කාමචන්ද්‍ර සහ ව්‍යාපාද ප්‍රබලතම නිවරණ දෙකයි, එහෙත් අනෙත් නිවරණ තුන වන ඵ්නමිද්ධි (අලස මනස), උද්ධච්ච කුක්කුච්ච (අධි මානසයන් යුතුව පහත් දේ කිරීමට ඇති නැඹුරුව) සහ විචිකිච්චා (අනිච්ච ස්වභාවය නොදැනීම නිසා මුග්ධ ක්‍රියා කිරීමට ඇති නැඹුරුව) නිසා අහයවත් දේ වලට පෙළඹෙන අවස්ථා ඇත.

යමෙක් සෝවාන් ඵලයට පත්වූ විට මෙම පංච නිවරණ සදාකාලිකවම ඉවත්වේ, (සමහර සංඝටක නිවරණ මට්ටමෙන් මිදේ). සෝවාන් පුද්ගලයෙකුට, ඉතා හයානක ආදිනව ඇති විස හැකි ප්‍රබල අකුසල මූල පටිච්චසමුප්පාද වක්‍රය ආරම්භ නොවන්නේ එහෙයිනි. “සිත සන්සුන් කර ගැනීමේ මග -පංච නිවරණ” කියවන්න.

ආස්වාද (මනසින් මවාගන්නා සුවය), ආදිනව (අයහපත් එල විපාක), නිස්සරණ (අත්හැරීම)

නිවන් අවබෝධය සඳහා අවශ්‍යවන්නේ කුමක්දැයි ඒහුඬින් පෙන්වාදීම පිණිස බුද්ධ ධර්මයෙහි හරය මෙම කොටසින් ඉදිරිපත් කෙරේ. එහෙත් මින් යහපත් එල ලබා ගැනීමට නම් අනිච්ච,දුක්ඛ, අනත්ථ,ගති, ආසව/අනුසය, නිබ්බාන යනාදී සංකල්ප ගැන පුළුල් අවබෝධයක් අවශ්‍යය.

3.4.1.1. ආස්වාද, ආදිනව, නිස්සරණ - හැදින්වීම

ආස්වාද යනු ප්‍රීතියයි, එහෙත් මෙහිදී එය විශේෂයෙන්ම මනසින් මවා ගන්නා ලද ප්‍රීතිය වේ. නිදසුනක් වශයෙන් අප රසවත් යමක් ආහාරයට ගත් විට එය සාප්‍ර ප්‍රීතියකි. එහෙත් එම අත්දැකීම ගැන සිතිවිලි මවමින් එම ආහාරය නැවතත් රස විඳීමට සැලසුම් කිරීම හෝ සරලව එම අත්දැකීම නැවත වරක් මනසට ලබා දීම “කාම ආස්වාද ” සේ සැලකේ.

ආදිනව යනු හරක එල විපාක වේ. නිස්සරණ යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ ආස්වාදයන්ගේ හරක එල විපාක හෝ ආදිනව ගැන අවබෝධයෙන් යුතුව සිය”හෙකු කැමැත්තෙන් ආස්වාද අත්හැරීමයි. මෙය නිසල මනසකට හේතු වන අතර තම මනස සිසිල් වීමෙන් අවශානයේදී නිවන් අවබෝධ කරයි.

1. මොහාතක සුවය දෙන බොහෝ දේ දිගුකාලීනව හානිකර වන බව අපි දනිමු. දුම් පානය මනා නිදසුනකි. දුම් පානය කර ඉන් වින්දනයක් ලබයි. එසේම එය නැවත නැවත කිරීමේ උවමනාවද ඇතිවේ, එය ආස්වාද යයි. එහෙත් අවිශ්වාසයෙන් තොරව, දීර්ඝ කාලීනව දුම් පානය කිරීම පිලිකා රෝග ඇතුළුව බොහෝ සෞඛ්‍ය ආබාධ වලට හේතු වන බව තහවුරු කොට ඇත.

මෙ සමය තුල දුම් පානය කිරීම බෙහෙවින් අඩු වී ඇතත් තවමත් දුම් පානය කරන්නන් ඇත.බොහෝ වසර ගනනකට පෙර, ඉතා තදින් ම දුම් පානයට ඇබ්බැහි වූ එක් විශපත් මිත්‍රයෙක් විය, දුම් පානයෙහි ආදිනව දැන දැන ඔහු එසේ දුම් පානය

කරන්නේ ඇයි දැයි ඇසූ විට මා ලද පිළිතුර වූයේ එම පුරුද්ද නමා තුළ කිසි ධර්මයක් ඇති හෙයින් ඉන් මිදීමට නොහැකි බවයි. මෑතකදී මෙම නරක පුරුද්ද නිසාම හෙතෙම මරණයට පත්විය. අවසාන වසර කිහිපය ඔහුගේ පෙනහළු වල කොටස් ගලායා ගියේ මගින් ඉවත් කරමින්, ඔහු ගත කළේ ආරෝග්‍යශාලාවලදී, අන්තිමේදී බොහෝවිට ගත කළේ ඔක්සිජන් උපකාරයෙනි. ඔහු දුම් පානය අත්හැර දමා රෝගී ගත වීමට ආසන්නවූ පසුය. එහි ආදිනව ඔහුට පැහැදිලිවන විට බෙහෙවින් ප්‍රමාදය. හානිය සිදුවී නොමැත.

2. කෙසේවෙතත්, ඔහුගේ දූ දරුවන් ඔහු විඳි දුක්ඛ වේදනා මැනවින් දුටු හෙයින්, දුම් පානය මොහොතක සැපත් ලබා දුන්නත් (ආස්වාද) අනිවාර්යයෙන්ම ආදිනව ගෙන එන බව දැන ඔවුහු දුම් පානයෙන් වැලකී (නිස්සරණ) සිටියහ.

අවසානයේදී, ඕනෑම ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයකින් ලබන්නාවූ සැපතක් මෙම ක්‍රියාදාමයට යටත් වන බව පහදා දීම වැදගත්ම කාරණය වේ. එහෙත් දුක් විය යුතු දෙයක් නැත, කිසිවක් අවබෝධයෙන් තොරව අත්හැර යුතු නැත (අනවබෝධයෙන් නම් එය සාර්ථකව කළ නොහැක). එවන් ආයාශයෙන් අත්හැර දැමීම වඩාත් ප්‍රබල ආතතියකට හේතු වේ. ධර්ම අධ්‍යයනය කර දැන ගැනීමත් සමග මනස, වඩ වඩාත් අයහපත් දේ ස්වයංක්‍රීයවම මගහරී.

ආස්වාද, ආදිනව, නිස්සරණ ගැන වඩාත් ගැඹුරින් සලකා බැලීමට පෙර පහසුවෙන් අධ්‍යයනය කළ හැකි තවත් සරල නිදසුන් කිහිපයක් විමසා බලමු. ප්‍රතිත ආහාර සඳහා ඇති ආශාව තවත් පැහැදිලි නිදසුනකි. අප බොහෝ දෙනෙකුට අනවශ්‍යය අන්දමින් ප්‍රතිත ආහාර භක්ති විඳීමේ ආදිනව නොපෙනේ, ඒ නිසාම බොහෝ රට වල ස්ථූල බව ගැටළුවක්ව පවතී. ඒ නිසාම පුද්ගලිකව තරබාරු අයටත් සමස්තයන් වශයෙන් ජාතික සෞඛ්‍ය සේවාවන් වලට පවා අධික වියදම් සහිත ප්‍රශ්නයකි. එසේවුවද සමහරු මෙම අධිකලෙස ආහාර ගැනීමේ ආස්වාද, ආදිනව සහ නිස්සරණ දැකීම ආරම්භ කළා පමණි.

අධික සුරා පානය, මත් ද්‍රව්‍ය භාවිතය, නුසුදුසු මිතුරු ඇසුර ආදිය එවන් පැහැදිලිව දක්නට හැකි නිදසුන් සමහරකි.

3. කෙසේවෙතත්, බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරණා ලද නිර්නායක භාවිතා කිරීමෙන් ඒ සියළු ගැටළු වලට මූලික හේතු මොනවාදැයි ක්‍රමානුකූලව අවබෝධ කර ගත හැක. එම සැබෑ මූලික හේතු අවබෝධ කර ගත් පසු, අප සමහර අයෙකුට ඒවා ගැන අවබෝධය කර එවන් “ලෝකික ගැටළු” මගහැර ගැනීම පමණක්ම නොව වඩාත් දිගු කාලීන ප්‍රතිලාභ දැකිය හැක. එම ආකාරයේම හේතු සාදක සොයාබැලීමෙන් නිවන් මගෙහි සතර පියවර (සෝවාන්, සකදාගාමි, අනාගාමි සහ අරහත්) කරා ලගා විය හැක.

බුද්ධ ධර්ම අරමුණු කර ඇත්තේ දිගු කාලීන දුක්ඛ වේදනා ප්‍රහීණ කිරීම වුවද, සමහර කෙටි කාලීන දුක්ඛ වේදනාවන් අවම කිරීමට උපකාරී වේ. මෙයට පැහැදිලි නිදසුනක් වශයෙන් බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය සැලකිය හැක. ඕනෑම බෞද්ධ රටක බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය එම ගිහියන්ට වඩා හොඳ තත්ත්වයක ඇත. ඔවුහු සාමාන්‍යයෙන් දුම්පානයෙන් තොර වන අතර අධික ලෙස ආහාර ගැනීමද නොකරයි. බෞද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේලා සතුව ඇත්තේ ඉතාමත් නොවටිනා වූ ලිහිල් දෑ පමණක් වුවද අන් අය බෙහෙවින් අගය කරන්නාවූ ඉන්ද්‍රිය පිනවීමක් අපේක්ෂා නොකරන උන්වහන්සේලා සතුවීන් හා නිසල මනසකින් යුක්ත වේ.

4. අවසාන කරුණ ගැන වඩාත් සිතා බැලීම වටී. සමහර සාමාන්‍ය ඉන්ද්‍රිය සුඛ මත්කුඩු උරා ලබන්නාවූ සැපය හා වැඩි වෙනසක් නැති බව ගැඹුරින් සිතා බැලූවිට පෙනෙනවා ඇති. ඒවා ලබා දෙන්නේ, අනිවාර්යයෙන්ම අවසානයේදී කෙටිකාලීන වශයෙන් හෝ නරක ආදිනවයක් දෙන්නාවූ අධිකව වින්දනය කළ හැකි උතුරා යන මොහොතක සුඛයකි. අධික සුරාපානය නිසා මත හා හිසරදයද ඇතිවෙන සේම පමන ඉක්මවා ආහාර ගැනීමෙන් ඝෘජුවම බොහෝ ශාරීරික අපහසුතාවයන්ට පත්වේ.

අප එවන් ඉන්ද්‍රිය සුඛ අපේක්ෂා කරන්නේ නිසසල මනසක පවත්නා සාමකාමී ස්වභාවය අගය නොකරන හෙයිනි. නොබැඳි උපේක්ෂා සහගත මනසක් අත්විඳ නැති අයෙක් එහි අගය දන්නේ නැත. මෙහි සත්‍යතාවය තහවුරු කළ හැක්කේ අවම වශයෙන් අනාර්ය ධ්‍යාන ගත වුවකුට පමණි. එය ඇත්තෙන්ම දඳු කපක් පුරා පැවති හිසරදයකින් මිදුනා හා සමානය.

අපගේ මනස් සෑම විටම ඉන්ද්‍රිය සෑප සොයායන අඛණ්ඩ පීඩනයකින් පෙළේ. ගිනිය නොහැකි අනන්තවූ පෙර භවයන් පුරාම අප කළේද එයමය. මොනසමි නරක ආදිභවයක්වුව එහි අප නොදැකින්නේ එහෙයිනි. එය අවබෝධ කර ගැනීමට මහත් ආයාසයක් දැරිය යුත්තේ ඒ නිසාය. මා ඉහත අංක 1 හි සඳහන් කළ මාගේ මිත්‍රයා එම වෙහෙස දැරුවේ නැත. කෙසේ වෙතත් මතු වට මෙහි මා ඉදිරිපත් කරන්නාවූ විශ්ලේෂණය එසමයෙහි දැන නොසිටියෙමි.

5. ප්‍රධාන මාතෘකාවට නැවතත් ප්‍රවේශ වෙමින්: ආස්වාද (ඉන්ද්‍රිය සුඛ) නිසා ලබන්නාවූ ආදිභවයන්ට මුල් වන්නාවූ හේතු අවබෝධ කර ගැනීම පිණිස දෙආකාරවූ වේදනා (විඳීම) පවත්නා බව දන යුතුය. මෙය බුදුන් වහන්සේ දේශනා “ මාගේ දහම ලෝකය මින් පෙර දැන සිටියේ නැත” යන්න පැහැදිලි කරන්නාවූ වැදගත් කරුණකි. ඉදිරි ප්‍රකාශන කිහිපයෙහිදී මෙම සංකල්ප පැහැදිලි කරන්නෙමු. විටින් විට මේවා ගෙනහැර දැක්වූවත් මෙහිදී ගැඹුරු බුදු දහම පැහැදිලිව අවබෝධ කර ගැනීමට ඒ සියල්ල එක් තැන් කර ඉදිරිපත් කරමු.

“කාම ලෝක”වල ජීවත් වන්නාවූ මිනිසුන් වශයෙන් පංච ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන්ම අප ඉන්ද්‍රිය සුඛ අත් විඳින්නෙමු. සියලු භෞතික ඉන්ද්‍රියන් පහෙන් ලබන්නාවූ සතුට සහ ඒවා ගැන සිතමින් අත් විඳින්නාවූ ආශ්‍රිත “මනෝ සුඛ” ආදිය “කාම ආස්වාද” යයි හඳුන්වන අතර එවන් සුඛ සඳහා ඇති අසීමිත ආශාව “කාමරාග” සේද හැඳින් වේ.

ආස්වාද - සංජානනය කරණා ළද සුඛ, දුක පිණිසම වන්නේ කෙසේද?

1.අප විනෝද ආස්වාදය පිණිස යයි සංජානනය කරණා දේ ඇත්තවශයෙන්ම මතු දුක්ඛ වේදනා වන්ට මූලික හේතුව වේ, එහෙත් එම අවබෝධය ලැබෙන්නේ පියවරෙන් පියවරය. බුද්ධ ධර්මයෙහි හරය මෙයයි. මෙය අවබෝධ කළ යුතුවූ සියුම් කරුණක් වන හෙයිනි එය දැක ගැනීමට මනස පිරිසිදු කර ගැනීම අවශ්‍යය. බුදු දහමෙහි සාරය ග්‍රහණය කර ගැනීමට ඒකාග්‍රතාවූ මනසක් අවශ්‍යය ය. අවම වශයෙන් මෙම කොටස් අධ්‍යයන කරණා විටදී නිසල මනසක් නිබ්බිය යුතුමය. ධර්ම අවබෝධ කර ගැනීමෙහි විශාල වෙහසක් ඉන් ඇති වේ. බොහෝ දෙනෙක් අයහපත් අය නොවේ (විශේෂයෙන්ම

මෙම ප්‍රකාශනය කියවන ඔබ වැන්නවුන්, එහෙත් මනසේ ස්වභාවය වෙනස් විය හැක. උන්වත්තයට ලක්වූ මනසකට ගැඹුරු ධර්ම අවබෝධ කළ නොහැක. වසර දෙකකට පෙර මෙම වෙබ් අඩවියේ මුල් ප්‍රකාශන කිහිපයකම මම එය සාකච්ඡා කළෙමි, නිදසුනක් වශයෙන් “සිත පිරිසිදු කිරීමෙහි ඇති වැදගත් කම” කියවන්න. “1.බෞද්ධ භාවනාව හඳුන්වාදීම” සිට භාවනාව යන කොටසේ මුල් කොටස් කිහිපය අධ්‍යයනය කිරීම මැනවයි මා විශේෂයෙන් නිර්දේශ කරන්නේ එහෙයිනි. බුදු දහමට නවක බොහෝ අය ධර්මය අභ්‍යයනයෙහිදී එය ආරම්භ කරන්නවු කොටස නැවැරදි නොවේ. “මේ සියලු ඉන්ද්‍රිය සුඛ අත් හළ යුතුද? ” පිළිතුර වන්නේ ණැත යන්නයි. යම් දෙයක් හයංකාර දෙයක් හෝ හරයක් නැති දෙයක් යයි යමෙකුට අවබෝධ කර දුන හොත් හෙතෙම එය ස්වේච්ඡාවෙන්ම අති හරි. නිරාමිස සුඛ උදාවන්නේ මෙම අවබෝධය නිසාය.

2. මෙහි වැදගත් කරුණ වන්නේ යමෙකුගේ “නව” හා “ජාති” හට ගන්නේ ඔහුගේ “ගති” අනුව බව අවබෝධ කර ගැනීමයි. එසේ වන්නේ නව උදා වන්නේ උපාදාන ඔස්සේ නිසාය. උපාදාන යනු යමෙක් ආශා කරන්නාවූ දේය නැතහොත් රසවිඳින්නාවූ දේය.” පටිච්ච සමුප්පාද - පටි + ඉච්චා + සම + උප්පාද” කියවන්න.

නව යනු “පැවැත්මක් හෝ ජීවිතයක් ලබා දිය හැකි විභවය හෝ හැකියාවයි”. එම පැවැත්ම යමෙක් උපාදාන කරන්නාවූ හෝ ආශා කරන්නාවූ දෙයට අනුව සැකසේ. එහෙත් එය ඇතිවන්නේ යමෙකුගේ ප්‍රාර්ථනාවන්ට අනුව නොවේ. උපාදාන යනු යමෙක් ස්වයංක්‍රීයවම ඇලෙන්නාවූ දෙයයි. අවම වශයෙන් මුල්ම ප්‍රතික්‍රියාවන් ස්වයංක්‍රීයව සිදුවේ. වඩාත් “චුති පටිසන්ධි” මොහොතේදී වැදගත් වන්නේ එයයි. මතු දැක්වෙන විස්තර බලන්න.

යමෙක් කාමලෝක වල පවත්නා ඉන්ද්‍රිය සුඛ ගැන ආශා කරයිද කාම ලෝක භවයකින් සහ ජාතියකින් අත්මිදිය නොහැක. වඩාත් වැදගත් වන්නේ,යමෙක් ඉන්ද්‍රිය සුඛ සොයයි නම්, එසේම ඒ සඳහා “සත්ත්ව ගති”, “ප්‍රේත ගති”, “අසුර ගති” හෝ “නිරය ගති” සහිතව පමනක් කළ හැකි දේ කිරීමට රුචි වේ නම්, කෙතරම් ප්‍රාර්ථනා කළත් මෙම භූමි තල වල උත්පත්තිය ලැබීම වල්කවා ලිය නොහැක. කිසිවෙකුට තම මනසට වංචා කළ නොහැක. යමෙක් සතර දුගතියෙන් මිදීමට ඇති කැමැත්ත සහ ක්‍රියාව වැඩිමට, අපාය වල පවත්නා හයංකාර බව මැනවින් දැක ගත යුතු වේ.

3. සතර දුගති පොදුවේ හඳුන්වන්නේ “ අපා ” යනුවෙනි. නිසැකවම අපාගත වන්නෙකුට ඇත්තේ “දුගති ”ය. “දුගති ”යන පදය සෑදී ඇත්තේ “දු” + “ගති ” හෝ අයහපත් පුරුදු (වර්ත ගතිලක්ෂණ). අනෙක් අතට යහපත් ගති ඇති පුද්ගලයෙකු සතුව ඇත්තේ “සුගති ” එනම් හොඳ (සු) ගති. සමහර අවස්ථාවලදී අපායයන් දුගති වශයෙන්ද, උසස් භූමි තල සුගති සේද හැඳින්වේ. ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට සුගති මෙන්ම දුගතිද පැවතිය හැක. අනුෂය වශයෙන් පවත්නා දුගති මතු පිටට ඒම ස්ථිරවම ඉවත්වූ පසු යමෙක් සෝවාන් බවට පත්වේ.

4. යමෙක් දුගති සතරෙන් නිදහස්වන තෙක් උසස් භූමිතල වල එනම් සුගති වල (නිදසුනක් සේ දේව ලෝකවල) සැබෑ අනිච්ච ස්වභාවය දැකීම අපහසුය. අප බොහෝ විට සිතන්නේ දේව ලෝක සතුටින් හා සැපෙන් පිරි ලෝක වශයෙන්ය. යමෙකුගේ මනස අවම වශයෙන් සෝවාන් මට්ටමටවත් පිරිසිදු වන තෙක් දේව භූමිතල වල ඉපදීමෙහි ඇති නිස්සාර බව නොවැටහේ.

එහෙත් තිරිසන් හා මනුෂ්‍ය ලෝකවල දක්නට ලැබෙන්නාවූ දුක්ඛ වේදනා අප නිවන්මගට යොමු කිරීමට ප්‍රමාණවත් වේ. යමෙක් කාමලෝක වලින් නිදහස් වන තෙක් රූප ලෝක සහ අරූප ලෝකවල අනිච්ච ස්වභාවය අවබෝධ කරගැනීමට අනුමාන කිරීමක් වත් අපහසුය. එහෙයින් අත්‍යාවශ්‍යයෙන්ම ධර්ම අවබෝධ කළ යුත්තේ ඒ ඒ අවධියෙහිදී පියවරෙන් පියවරටය.

5. “ධර්ම වක්ක පවත්තන සුත්ත” යෙහි බුදුන් වහන්සේ බන්ධන වට තුනක් (නිපජ්චරිට) විස්තර කරනු සේක. “ධර්ම වක්ක පවත්තන සුත්ත” කියවන්න. මෙම බැමි තුන අභිබවා යාම සිදුකරන්නේ නිවන් මගෙහි අදියර සතර (සොතාපන්න, සකදාගාමි, අනාගාමි, සහ අරහත්)ඔස්සේය.

ඒ සෑම අදියරකදීම තව දුරටත් ඉහළ භූමිතල වල අනිච්ච ස්වභාවය අවබෝධ කර ගැනීමට පිණිස ප්‍රඥාව (ඥාණය) පහළ වේ. එහෙයින් යමෙකුගේ ප්‍රගතිය සිදුවන්නේ පිළිවෙලින් ක්‍රමානුකූලවය. මෙය පහත නිදසුන හා සමානවේ. යමෙක් අදුරු එහෙත් පාරදෘශ්‍යය පටල සතරකින් ආවරණය කරනු ලද උපැස් යුවලක් පැළඳ සිටී යයි උපකල්පනය කරමු. එක් පටලයක් හරහා දැක ගත හැකි වූවත් එම පටල සතරම ඇති විට උපැස්යුවල හරහා කිසිවක් නොපෙනේ. පාරිශුද්ධ බුද්ධ ධර්මයට නිරාවරණය

නොවූ සාමාන්‍ය පුද්ගලයෙකු පටල සතරකින් ආවරණය කරන ලද උපැස් යුවලක් .පැලඳ සිටින්නෙකු මෙන්ය. නමා අවට ආසන්නම පරිසරය යාන්තමින් දුටුවත් වැඩි යමක් පැහැදිලිව දකින්නේ නැත. එවැන්නෙකු නම ආසන්නම වටපිටාව ගැන පමණක් සැලකිලිමත් වන නිසා ඉන් බැහැර පවතින්නාවූ අනතුරු නොදකී.

6.එහෙයින් බුද්ධ ධර්මයට නිරාවරණය වන මුල්ම අවස්ථාව වැඩි ආලෝකයක් ලබා දෙන්නා වැනිය. අදුරු කළ උපැස්යුවලක් පැලඳ සිටියත් යමෙකුට වඩාත් පැහැදිලිව පෙනේ. එය තව දුරටත් ධර්මය හැදෑරීමට උනන්දුවීම පිණිස ප්‍රමාණවත් වේ. යමෙක් ධර්මයෙහි විවිධ අංග පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගන්නා විට, “මේ ලෝකයේ ” අති විශාල සැගවුණ ලෝකයක් පවතින බවට සාක්ෂි දැකිය හැක. එසේම එක් අවස්ථාවකදී මතු උත්පත්තිය අපායවල සිදුවීමේ ඇති හැකියාවත් එහි ඇති හයංකාර බවත් අවබෝධ වේ. එම අවස්ථාව අදුරු උපැස් යුවලින් එක පටලයක් (ස්ථරයක්) ඉවත් වීමක් බඳුය. එය සෝවාන් (සොනාපන්න) ඵලයට පත් වීමයි. මෙය අති ප්‍රබල පියවරක් වේ, එසේ වන්නේ පංචනිවරණ (මහස ආවරණය කරන්නාවූ බාධක පහ) සදාකාලිකවම ඉවත් කිරීමයි.

දැන් යමෙකුට වඩාත් පැහැදිලිව පෙනේ. එහෙයින් කාමලෝකවල ඉහළ භූමි තල වල (මනුෂ්‍ය සහ දේව ලෝකවල) ඉපදීමේ හයංකාර බව අවබෝධ කිරීමේ හැකියාව ඇත. මුලින්ම මනුෂ්‍ය ලෝකය ආශ්‍රිත ඉන්ද්‍රිය සංතර්පණය නිසා ලබන්නාවූ සැප හා බැඳී ඇති හයංකාර ආදීනව අවබෝධ වේ. ඒ සමගම හෙතෙම සකදාගාමී ඵලයට පැමිණේ (හෙතෙම ඉන්පසු කිසි දාක මනුෂ්‍ය පෝකයේ උත්පත්තිය පබන්නේ නැත), ඒ දෙවන පටලය ඉවත්වියාමයි. තවත් අදියර දෙකකදී (අනාගාමී සහ අරහත්) ඉතිරි පටල දෙකද ඉවත් වේ. ලෝකයේ යථා ස්වභාවය යමෙන් දකින්නේ අරහත් ඵලයට පත්වූ පසුය. එහෙයින් සියල්ල එකවර අවබෝධ කරගැනීමට වෙර දැරීම හෝ සාමාන්‍ය ඉන්ද්‍රිය සුබ ආයාසයෙන් අත්හැරීමට වෙර දැරීම එල රහිත දෙයකි. කෙසේවෙතත්, එම සීමාන්තික දුරාවාර හැසිරීම් (ගති) අත්හැර දැමීම දුගතියක (අපාය යන්න) උත්පත්තිය ලැබීමෙන් ගැලවීම පිණිස අතිශය වැදගත් වේ.

7. සමහරු ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැප සොයා අනන්තයටම යෑම බරපතල ගැටලුවකි. ඔවුන් වස්තුව, පදවි, තාන්ත මාන්ත ලබා ගැනීමට සොරකම් කිරීමට,බොරු

කිමට සහ මනුෂ්‍ය ඝාතනයට පවා පෙළඹේ. ඒ සියල්ලෙහි නිරත වන්නේ අධික ඉන්ද්‍රිය සුඛ සඳහාමය.

එහෙත් එවන් ක්‍රියාවන්ගේ නිරත වීමෙන් යමෙක් අපාය යන්නී උපත ලැබීමට හේතු වන්නාවූ ගනි (දුගනි) වර්ධනය කරයි. යමෙක් එවන් ඉන්ද්‍රිය සුඛ උපරිම වශයෙන් වසර 100 ක් වින්දනය කරනවා විය හැක. එහෙත් ඒවායේ ආදිනව වශයෙන් අපාගත වුව හොත් ඉන් මිදීම අපහසුය. යමෙක් එහි වසර බිලියන ගනනක් සිරවී සිටිය හැක. බොහෝ දෙනෙකුට නොපෙනෙන හයංකාර දේ මෙයයි. බුදුන්වහන්සේ ඇති කරන්නාවූ පැහැදිලි වෙනස මෙයයි. බුදුන්වහන්සේගේ දහමට නිරාවරණය වී නැති නම් මනුෂ්‍යයාට අනෙක් භූමි තල 29 යෙහි පැවැත්ම විශේෂයෙන්ම දුගනි සතර ගැන අවබෝධයක් නැත.

8. යමෙක් අපායගාමී වන්නාවූ අකුසල කම්ම හැඳින්වීමට යොදාගන්නා විශේෂ පදය වන්නේ පාප කම්ම යන්නයි. ඒවා ඉතාම නරක අකුසල කම්ම වේ. මා මීට ඉහතදී සාකච්ඡා කළ ආකාරයට ලෝඛ සහ රාග අතරත්, ද්වේශ සහ පටිඝ අතරත් මෝහ සහ අවිජ්ජා අතරත් සැලකිය යුතු තරම් විශාල වෙනසක් ඇත. **“ලෝඛ, ද්වේශ, මෝහ වලට එරෙහිව රාග, පටිඝ, අවිජ්ජා”** කියවන්න.

පාප කම්ම සිදු කරන්නේ ලෝඛ, ද්වේශ සහ මෝහ යෙන් යුක්තවයි. ඒවා ආශාව, නුරස්නාව සහ අවිද්‍යාව ආදියෙහි වඩාත් ප්‍රබල ආකරයෝ වෙති. යමෙක් සෝවාන් ඵලයට පත් වීමත් සමග හෙතෙම සතුව ඇත්තේ මේවායේ වඩාත් සෞම්‍ය (දුබල) ආකර වන රාග, පටිඝ සහ අවිජ්ජා වේ. ඉන් මූලිකව අදහස් වන්නේ සෝවාන් පුද්ගලයා වුවද ඉන්ද්‍රිය සුඛ විඳීමට කැමැතිය, එහෙත් ඒ අන් අයට හානිකර නොවන අයුරින්ය. සෝවාන් පුද්ගලයාට සහජයෙන්ම අපායගාමී කිසිදෙයක් කළ නොහැක. අධික ජීවිතකාරී තත්ත්වයකදී වුවද එවන් පාපකම්ම කිරීමට පෙළඹෙන්නේ නැත.

9. එවන් පාපකම්ම සිදුකරන්නේ යමෙකු “මිච්චා දිට්ඨි” යෙන් යුක්ත වන නිසාය. යමෙකු “මිච්චා දිට්ඨි” යෙන් යුක්ත වන විට “දිට්ඨි සම්පයුක්ත චිත්ත ” ජනනය කිරීමේ සැඟවුණ හැකියාවන් (අනුසය) ඇත. ඒවා ලෝඛ චිත්ත 8 හි ප්‍රබලම සිත්ය; නිදසුනක් වශයෙන් **“අකුසල චිත්ත - සෝවාන් පුද්ගලයා අපායගාමී චිත්ත මගහරින්නේ කෙසේද? ”**. එහෙයින් **“මිච්චා දිට්ඨි”** යනු කුමක්දැයි තේරුම්ගැනීම බෙහෙවින්

වැදගත්වේ. මෙයට අදාළ අනෙක් ළිපි රාශියක් මෙම ප්‍රකාශනය පුරාම ඇත. සරල නිදසුනක් මෙසේය: “ වැරදි දැක්ම (මිච්චා දිට්ඨි) - සරල විශ්ලේෂනයක් ”

10. ඊලඟ භවය, එහෙයින් ජාති (උපත) තීරණය කරන්නාවූ ප්‍රමුඛතම සාධකය වන්නේ කුමක්දැයි සිතා බැලිය යුතු තවත් කරුණක් වේ: එය පෙර කම්ම විපාකයක්ද (බීජ) නැතහොත් යමෙකුගේ මේ දැන් පවත්නා ගතිද?

අප සෑම දෙනාම අති ප්‍රබල පින්කම් මෙන්ම අති ප්‍රබල පාපක්‍රියාද පෙර භවයන්හිදී රැස්කර ඇත. ඒවායෙන් පහසුවෙන් අත් බිදිය නොහැක. එහෙත් වැදගත් කරුණ වන්නේ, පවත්නා භවය අවශ්‍යයේ වුනි - පටිසන්ධි මෙහොතේදී, ඉන් එක් කම්ම බීජයක් යමෙක් “සිය කැමැත්තෙන් අල්වා නොගත හොත් ” එම කම්ම බීජවලට නව භවයක් ගෙන දීමේ හැකියාවක් නැත. යමෙක් සෝවාන් ඵලයට පැමිණීමෙන් අපායගාමී ගති සදාකාලිකවම අත්හැරී, එනම් දුගති සතරෙහි නව සඳහා ඇති උපාදාන අත්හැරී. එහෙයින් එවන් නව සඳහා හැකියාවන් සහිත කම්ම බීජ ඇතත් වුනි - පටිසන්ධි මෙහොතේදී ඒවා උපාදානය (අල්වා ගැනීම) නොකරයි.

යමෙකුට පෙර භවයන්හි රැස් කළ ගිණිය නොහැකි තරම්වූ කම්ම බීජ ඇතත් අරහත් ඵලයට පත්වූ විට භූමි තල 31 ටම ඇති උපාදාන අත්හැරී. මිනිසුන් 999 දෙනෙකු ඝාතනය කළාවූ අංගුලිමාලට දින 7 කින් අරහත් ඵලයට පැමිණිය හැකි වූයේ එහෙයිනි. හෙතෙම භූමි තල 31 හි කිසිමතැනක ඉපදීමට ඇති ආශාව අත්හළේය. සෝවාන් ඵලයට පත් වීම පිණිස අප කළ යුත්තේ සතර දුගතියෙහි උත්පත්තිය ලද හැකි සියලු ගති අත්හැරීම පමණි. මෙය වැදගත්ම මෙන්ම පළමු පියවර වේ.

11. දුගති වලින් බැහැර වීම සහ ක්‍රියාකාරීව යහපත් ගති වල නිරත වීම නරක කම්ම බීජ ඇතිවීම වලක්වා ගැනීමට මෙන්ම හොඳ කම්ම බීජ රැස් කිරීම පිණිස පමනක්ම නොව, මේ වන විටත් පෙර භවයන්හිදී රැස් කළ මේ දෙආකරයේම කම්ම බීජ රාශියක් අප සතුව ඇත, එහෙයින් අප බලා පොරොත්තු වන්නාවූ වඩාත් වැදගත් අවසාන ප්‍රතිඵලය වන්නේ අපගේ මනෝ විභිතිය හෝ අපගේ ගති වෙනස් කිරීමයි. එය ඇරඹෙන්නේ මූලිකම දුගති අත්හැරීමෙනි. බොහෝ දෙනෙකුට අපාය වල ඇති හයංකාර බව දැකීම පහසුය.

අපායගාමී දුගති අත්හැරීමෙන් චුති - පටිසන්ධි මෙහොතේදී එවන් හවයක් උපාදානය (අල්වා ගැනීම) නොකරයි. අරහත් ඵලයට පත්වීමෙන්, එවන් දෙආකාරයේම ගති අත්හැර දමන තෙක්, චුති - පටිසන්ධි මෙහොතේදී හොඳ හවයක් පමණක් උපාදානය කරන්නාවූ සුගති වර්ධනය කිරීම අප කළ යුතු වේ.

12. දුගති අත්හැර දැමූ පසු ස්වයංක්‍රියවම ඊලඟ අවස්ථාවට පත්වේ. අපායගාමී ගති හෝ දුගති වලින් මිදෙනා තෙක්, කාම ගති (කාම ලෝකවලට බැඳ තබන්නාවූ ඉන්ද්‍රිය සුඛ) වල ආදිනව දැකීම පහසු නැත.

මේ ආකාරයටම “රූප සහ අරූප ලෝක ගති ” වල අනිච්ච ස්වභාවය (යමෙක් රූප හා අරූප ලෝකවලට බැඳ තබන්නාවූ ධ්‍යාන සුඛ) යමෙක් කාම ගති වලින් තොර වනතෙක් නොදකී. “ තමා යයි කෙනෙක් ” හෝ “මම කියා කෙනෙක් ” හෝ නැතැයි භාවනා කිරීම එල රහිත දෙයක් වන්නේ එහෙයිනි. තමා යයි දැනීම (වඩාත් නිවරදුව “මන සංයෝජන”) ඉවත් වන්නේ අරහත් ඵලයට පත් වූ පසුය. දුගති අත්හැරීම තැන් සිට සලකා බලන විට අරහත් ඵලය තෙක් අති දීර්ඝ ගමනකි. භූමි තල 31 හි පවත්නා වස්තු ශේෂයකට වත් ආශාවක් ඇති තාක් “තමා” යන සංකල්පය පවතී. මෙය බොහෝ මෙහෙති කිරීම් අවශ්‍ය වන්නාවූ කරුණකි.

13. යමෙක් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ අවබෝධකර ගන්නා තෙක් භවානාවෙන් පලක් නොවේ යයි මා ඉහත පැවසුවේ, ඇත්ත වශයෙන්ම අනිච්ච යනු අස්ථිරතාවය සේද අනත්ථ යනු “ තමා යයි කියා කෙනෙක් නැත හෝ අනාත්ම යයි ” සාවද්‍ය ලෙස අවබෝධ කර භාවනා කිරීම එලරහිත ව්‍යායාමයක් වන බවයි.

යමෙක් අනිච්ච, සහ අනත්ථ යන්නෙහි සැබෑ අර්ථය අවබෝධ කර ගත් පසු එය මනාව අවබෝධ කර ගැනීමට එම සංකල්ප මත භාවනා කිරීම අත්‍යවශ්‍යය. භාවනාව වැදගත් වන්නේ ඒ නිසාය. එම මනෝ විනිතියට ප්‍රවේශ වීමට බුද්ධි සජීකර්මයන් කොටස ප්‍රයෝජනවත් වේ. මා භාවනා කොටසෙහි සඳහන් කළ ආකාරයට භාවනාව සාම්ප්‍රදායික ආකාරයටම වාඩි වී සිදු කළ යුත්තක් නොවේ. නිදසුනක් වශයෙන් ඉහත සාකච්ඡා කළ දූෂිත චිත්තයක් භාවනා කළ හැක (වාහනයක් පදවන විට හැර).